

4000

НАИБОЛЕЕ УПОТРЕБИТЕЛЬНЫХ СЛОВ И СЛОВОСОЧЕТАНИЙ

(Русско-монгольские)

Өргөн хэрэглэгдэх 4000

ҮГ ХЭЛЛЭГ

(Орос монгол)

**Составители: Ким С.М., С.Алтанхуяг
Зохиогчид: Ким С.М., С.Алтанхуяг**

**Улаанбаатар
1999**

ОТ СОСТАВИТЕЛЕЙ

Сегодня еще более быстрыми темпами развиваются дружба и традиционное сотрудничество между Россией и Монголией в области политики, бизнеса, культуры, техники, туризма и т.д.

Предлагаемая книга "4000 наиболее употребительных слов, словосочетаний и фраз" полезна будет при общении между гражданами России и Монголии, а также граждан Содружества Независимых Государств (СНГ), владеющих русским языком, с гражданами Монголии. Данным словарём могут пользоваться монгольские граждане, самостоятельно изучающие русский язык.

Наиболее употребительные словосочетания и фразы позволяют общаться на монгольском языке лицам, не знающим правила грамматики монгольского языка.

При пользовании книгой следует иметь следующее:

- знаком тильда - обозначено русское заглавное слово
(для имён существительных);
- заглавный глагол даётся в вариантах спряжения и причастия;
- арабскими цифрами даются разновидности значений монгольских слов.
(синонимы)
- римскими цифрами обозначены омонимы
- в скобках указаны части речи - и окончания.

МОНГОЛЬСКИЙ АЛФАВИТ
МОНГОЛ ЦАГААН ТОЛГОЙ

A а	И и	Р р	Ш ш
Б б	Й ѹ	С с	Щ ѩ
В в	К к	Т т	Ь ѿ
Г г	Л л	Ү ү	Ы ы
Д д	М м	Ү ү	Ь ь
Е е	Н н	Ф ф	Э э
Ё ё	О о	Х х	Ю ю
Ж ж	Ө ө	Ц ц	Я я
З з	П п	Ч ч	

Примечание:

- буквы монгольского алфавита совпадают с буквами русского алфавита, кроме двух - Ө и Ү (мягкие О и У), которые добавлены для передачи специфических для монгольского языка звуков "переднего" ряда;
- буква "Ж" монгольского алфавита произносится в русской транскрипции, как [дж], а буква "З" как [дз].

A

Авансиовать	. урьдчилгаа, мөнгө урьдчилан олгох
Авария	. осол, сүйрэл - потерпеть аварию - сүйрэлд учрах, осол гарах
Автор	. зохиогч - ~ проекта - төслийг зохиогч
Авторучка	. бэхэн цээг, соруулт цээг
Ага	. 1. (меж.) уухай, ай; 2.(частица), - видишь? - ага, вижу - харж байна уу? заа, харж байна.
Адрес	. 1. хаяг, адрес; 2. суудаг газар нь; - отправить письмо в адрес - захидлыг хаягаар нь явуулах; - его адрес тот же - түүний суудаг газар нь хэвээрээ
Адресный стол	- хаягийн тасаг
Азбука	- цсэг, цагаан толгой - русская ~
Актёр, актриса	- жүжигчин, эмэгтэй жүжигчин
Алфавит	- цсэг, цагаан толгой, аа бээ
Амбулатория	- явуут эмнэх газар, эмнэлэг
Аплодисменты	- алга ташилт
Аппетит	- идэх дур, амтархах - аппетит приходит во время еды - амсаж байж амтархдаг ю.
Аптека	- эмийн сан, эмийн пцус
Арбуз	- тарвас, шийгуа
Аренда	- түрээс, түрээслэх - сдать в аренду - түрээслүүлэх - платить аренду - түрээс төлөх
Арифметика	- тоо бодлого
Атмосфера	- 1. агаар, агаар мандал; 2. орчин, байдал;
	- дружественная ~ - найрсаг байдал
Аттестат	- цнэмлэх бичиг;

- ~ зрелости - дунд сургууль төгссөн цнэмлэх

Ах,/межд./ - пэй, хүце, ее;

- ах, как красиво - пэй, яасан сайхан юм

- ах, я забыл - ее, би мартчихжээ

Б.

Бабушка . эмэг эх, эмгээ, аажий

Багаж . тээш, ачаа;

- ручной багаж - гар ачаа;

- камера хранения багажа - ачаа хадгалах газар

Базар . зах, зээл, дэлгэвэр

- колхозный базар - хамтрайлын зах

- книжный ~ - номын дэлгэвэр

Баня - бие угахаа газар, халуун усны газар

Баран - 1. хүү; 2. иргэ, эр хонь

Баранина . хонины мах

Бессонница . нойр хүрэхгүй, унтаж чадахгүй

Библиотека . номын сан

Бить . 1. жанчих, зодох, нанчих, шаах

- бить ребёнка нельзя - хүчхдийг зодож болохгүй;

- 2. нядлах, алах;

- бить скот - мал нядлах;

- 3. цохих;

- бить врага - дайсныг цохих;

- 4. дэлдэх, цохих, балбах, таших;

- бить в барабан - бөмбөр дэлдэх, хэнгэрэг цохих;

- бить в ладони - алга таших;

- бьется сердца - зүрх цохилно

Благодарить - талархах, баярлалаа гэх

- благодарю вас! - танд талархья!

Бледность - цайвар, цонхигор;

- бледное лицо - цонхигор царай

Близко (нареч.) - ойр, дотно

Близорукий	. <i>харалган, алсын хараагч</i>
Блюдо	. 1. <i>пял, таваг; 2. идээ, хоол, зууш;</i>
- обед из трёх блюд	- <i>гурван тэрлийн хоол</i>
Богатый	. 1. <i>баян, баялаг, элбэг дэлбэг;</i>
	- 2. <i>тансаг сайхан;</i>
Болезнь	. <i>өвчин, эмгэг;</i>
- хроническая болезнь	- <i>архаг өвчин, эмгэг</i>
Болеть	. <i>өвдөх, өвчин тусах, өвчлөх, өвчин хүрэх</i>
- болеть гриппом	- <i>ханиад хүрэх</i>
Боль	. 1. <i>өвдөх, өвчин, хөндүүр;</i>
- зубная боль	- <i>шид өвдөх;</i>
- душевная боль	- <i>сэтгэлийн зовлон.</i>
Больница	. <i>эмнэлгийн газар, хэвтэх эмнэлэг</i>
Больничный	. <i>эмнэлгийн;</i>
- больничный лист	- <i>эмнэлгийн хуудас</i>
Больно	. 1. <i>өвдтөл, өвдөнө, хөндүүр;</i>
- больно дышать	- <i>амьсгалахад өвдөнө;</i>
	- 2. <i>харамсах, гүних;</i>
- мне больно за него	- <i>тицний төлөө би харамсах юм.</i>
Большой, / ая, ое./	. 1. <i>том, их, их болсон;</i>
- ~ дом	- <i>том байшин;</i>
- ~ сын	- <i>их хүү;</i>
- ~ палец	- <i>эрхий хуруу</i>
Борода	. <i>сахал, эрцүний сахал</i>
Бояться, боюсь, боишься;	. 1. <i>айх, эмээх, зовох;</i>
- боюсь сказать	- <i>хэлэхээсээ зовж байна;</i>
Брат	. <i>ах, дүү;</i>
-родной ~	- <i>төрсөн ах (дүү)</i>
Братъ, беру, берёшь, брал (а)	. 1. <i>авах, авч явах;</i>
- брать провизию в дорогу	- <i>замд хүнс авч явах;</i>
	- 2. <i>барих;</i>
- ~ перо в руку	- <i>гартаа цээг барих;</i>
	- 3. <i>заалгах;</i>

- ~ уроки	- хичээл заалгах;
Браться за работу	- ажлаа хийж эхлэх
Брить, брею, бреешь, бритый .	цс хусах, сахал хусах
Бровь	. хөмсөг
- насупить брови	- хөмсгөө зангидах
Бросать, - аю, - аешь; /	- 1. хаях, шидэх;
- ~ окурки	- тамхины шилбэ хаях
- ~ курить	- 2. болих, зогсох;
Будить, бужу, будишь	- тамхи татахаа болих
- 1. сэрээх, сэргүүлэх;	
- 2. төрүүлэх, цусгэх.	
Букварь	. цэсглэл, цагаан толгой
Бумага	. цаас;
- писчая ~	- бичгийн цаас
Бумажные деньги	. цаасан мөнгө
Быть	. байх
- быть рабочим	- ажилчин байх

В.

Ванна	. 1. тэвшиг, угаалгын сав;
	. 2. угаал, шарах, нарлах
- солнечная ~	- наранд шарах
Верный друг	- цинч нөхөр
Верхняя рубашка	- гадуур цамц
Вес	. 1. жин;
	. 2. нөлөөтэй, хүндтэй;
- человек с весом	- нөлөөтэй хүн, хүндтэй хүн
прибавить в весе	- марсаалах
Весы	. чигнцүр, жинлүүр, жин, пүү
Ветренная погода	- салхитай байна.
Вечер	. 1. үдэш, орой
	. энэ үдэш
- сегодня вечером	. 2. үдэшлэг

-вечер воспоминаний	- дүрсгалын үдэш
Вещь	. юм, юм хум, эд, хогшил;
- сколько у вас вещей	- таны юм хэдий вэ?
- домашние вещи	- гэрийн хогшил
Взрослый человек	. насанд хүрсэн хүн.
Взятика	. 1. хээл, хахууль, идэш; - 2. идэх, цохих;
- остался без взяток	- нэг ч идэлгүй хоцорлоо
Взять, возьму, возьмешь, взял . 1. авах	
- взять взаймы	- зээл авах; - 2. барих
- за руку	- гарас барих
Взяться за работу	- ажилдаа орох
Видеть, вижу, видишь	. 1. харах, цзэх; - слепые не видят
- рад вас видеть	- сохор хүн юм хардаггүй; - 2. уулзах, учрах
- вижу свою ошибку	- тантай уулзсандаа баярлалаа;
- вижу, что он прав	- 3. мэдэх, ойлгох
Висеть, вишу, висишь	- алдаагаа мэдлээ;
- картина висит	- түүний зөв гэдгийг ойлголоо
- лампа висит над столом	. 1. өлгөөтэй байх, дүцжлээтэй байх, унжих; - 2. элбэгдэх, хэлхийх;
- платье висит на ней	- тэрлэг нь элбэгдэж байна.
Вкус	. амт, амтих;
- приятный вкус	- аятайхан амттай
Внести	. 1. оруулах;
- внести вещи в дом	- юм гэртээ оруулах; - 2. төлөх, хураалгах, тушаах;
- внести деньги в кассу	- мөнгө кассад хураалгах
Внутренний, - яя, -ее	. 1. доторх;
- внутренняя обстановка дома	- гэрийн доторх хогшил;

- внутреннее повреждение	- <i>дотоод гэмтэл;</i>
- 2. <i>дотрын, дотор;</i>	
- внутренняя болезнь	- <i>дотрын өвчин.</i>
Внук	. <i>ач хүү, зээ хүү</i>
- сын сына	- <i>ач хүү</i>
- сын дочери	- <i>зээ хүү</i>
Внучка	. <i>ач охин, зээ охин</i>
- дочь сына	- <i>ач охин</i>
- дочь дочери	- <i>зээ охин</i>
Вода, / -ы, 'воду, вод	. <i>ус;</i>
- проточная ~	- <i>урсгал ~</i>
- питьевая ~	- <i>амны (ундны) ~</i>
- сырья ~	- <i>тицхий ~</i>
- минеральная ~	- <i>рашаан ~</i>
Водить, вожу, водишь	. 1. <i>дагуулах, хөтлөх;</i>
- водить детей, гулять	- <i>хүчхэд дагуулан зугаалах;</i>
- водить слепого	- <i>сохор хүнийг хөтлөх;</i>
- 2. <i>жолоодох;</i>	
- водить трамвай	- <i>трамвай жолоодох</i>
- 3. <i>харьцаа тогтоох;</i>	
- водить знакомство	- <i>танилын харьцаа тогтоох</i>
Воздух	. <i>агаар, агаарын хий;</i>
- свежий ~	- <i>цэвэр агаар;</i>
- выйти на ~	- <i>салхинд гарах.</i>
Возраст	. <i>нас</i>
- школьный ~	- <i>сургуулийн нас;</i>
- я одного возраста с ним	- <i>би түүнтэй нас чацуу;</i>
Война	. <i>дайн, байлдаан;</i>
- гражданская ~	- <i>иргэний дайн</i>
Войти, войду, войдёшь, вошёл;	
- шла, -шедший.	- 1. <i>орох;</i>
- войти в комнату	- <i>тасалгаанд ороох;</i>
	- 2. <i>оролцох;</i>

- войти в состав комиссии - комиссын бүрэлдэхүүнд оролцох.

Волна . долгион, давалгаа

- морская ~ - далаин долгио

Волос . цс хялгас

- расчесать волосы - цс самнах;

- конские волосы - хялгас

Воля . 1. чөлөө, эрх чөлөө;

- 2. зориг, дур, хүсэл, таалал

- человек железной воли - хатан зоригтой хүн.

Вопрос . 1. асуулт;

- задать ~ - асуулт тавих;

- 2. асуудал;

- аграрный ~ - газар тариалангийн асуудал

- оставить ~ открытым - асуудлыг шийдвэлгүй орхих;

- 3. хэрэг, учир, зүйл;

- весь ~ в том, что... - бүх учир нь юу вэ гэвэл ...;

- это ~ времени - энэ байз나х байтал болох зүйл;

- по личному ~ - хувийн хэргээр;

- что за ~ ? - ямар асуулт байх вэ?

Вопросительный знак - асуух тэмдэг

Вор - хулгайч

- карманний ~ - халаасны хулгайч

Ворота - хаалга, их хаалга

Восклицательный знак - дуудах тэмдэг

Воспитание - хүмүүжил, хүмүүжүүлэх, бойжуулах.

Воспоминание - дурсах, дурсан санах; дурсамж

Воспрещаться, - ается - болохгүй, цл болно, хоригтой, цээртэй;

- курить воспрещается! - тажхи татах болохгүй!

Восстановить, -овлю, -овипь, - овленный; -1 сэргээн босгох, сэргээн тогтоох; тэнхрицлэх;

- восстановить своё здоровье - биеэ тэнхрицлэх;

-2 сэргээн санах;

- восстановить в памяти - сэтгэлдээ сэргээн санах;

- 3 хэвээр болгох, эгцүүлэн оруулах;
- восстановить в должности - албан тушаалд эргүүлэн оруулах.
- Восторг** - сэргэн хөгжих, хөврөх, баходах;
- я в восторге от этого - би цүнд баходана
- Восход** - мандах, ургах;
- на восходе солнца - нар мандах цед
- Восходить, - ожу, -одишь;** - 1. мандах, ургах, гарах;
  - 2. авирах, авиран гарах, мацаж гарах
- восходить на вершину горы - уулын оргилд авиран гарах
  - 3. цусвэр, цусвэрлэх, гарал;
- многие обычай восходят к глубокой древности - олон заншил эрт урьдын гаралтай юм.
- Вот,/частица /** . 1. энэ;
  - вот идёт поезд - галт тэрэг энэ явж байна;
  - вот наш дом - манай гэр энэ
  - 2. л, бүр, чухам;
- вот вас-то мне и надо - та л над хэрэгтэй
- вот там есть - тэнд л байна
- вот и все - тэгээд л тэр
- Вперед/ нареч./** - 1. урагшаа, урагши, урагш давших;
- сделать два шага вперед - хоёр алхам урагш давших;
- 2. хойшидоо, цаашдаа;
- вперед будь осторожнее - хойшидоо болгоомжтой бай;
  - 3. урьдаас урьдчилан;
- заплатить вперед - урьдчилан төлөх.
- Впереди,/нареч/** . 1. өмнө, урьд, түрүүнд, түрүүлэн;
  - идти впереди - өмнө явах, түрүүлэн явах
  - 2. өмнө нь, урьд нь ирээдүйд;
- у него вся жизнь впереди - түүний бүх насны явдал өмнө нь;
  - 3. урьд нь, түрүүнд нь;
- он ехал впереди всех - тэр бүгдийн түрүүнд нь явж байна.
- Вполне ./нареч./** - бүрэн, дүүрэн, бардагаар;
  - я вполне удовлетворен - би бүрэн сэтгэл ханамжтай байна.

Впредь. /нареч./ - цүнээс хойш, цаашдаа, хойшдоо;
- впредь будь внимательней - цүнээс хойш анхааралтай бай.

Врать, вру, врёшь; врал, врала(о) - худал хэлэх;

- часы врут - цаг буруу явж байна

Врач - эмч, их эмч

Вред - хор, хөнөөл, хохирол;

- причинить ~ - хор хүргэх

Время - 1. цаг хугацаа;

- в назначенное ~ - болзсон цагт;

- в рабочее ~ - ажлын цагт;

- в свободное ~ - чөлөөт цагт;

- в прежнее ~ - эрт цагт, урьд цагт;

- в зимнее ~ - өвлийн цагт;

- сколько времени? - хэдэн цаг болж байна?;

- ~ истекло - цаг өнгөрлөө, цаг дууслаа;

- прошедшее ~ - өнгөрсөн цаг;

- настоящее ~ - одоо цаг;

- будущее ~ - ирээдүй цаг;

- 2. че;

- в последнее ~ - сүүлийн чед;

- в то ~ - мөн тэр чед;

- 3. зав, зав чөлөө;

- у меня нет времени - надад зав байхгүй

* в любое ~ - хэзээ ч, хэзээ ч хамаагчий;

* в короткое ~ - богино хугацаанд

* четыре времени года - жилийн дөрвөн улирал (цаг)

* всё время - цаг цргэлж, дандаа;

* в данное время - одоо чед;

* в течение времени - яваандаа, аажимдаа.

Вручить,/-чу, -чишь, -чённый (-ён, -ена) - 1. гардуулах, гардуулан өгөх,
баруулах, олгох;

- вручить письмо - захиа гардуулан өгөх

Вручную,/нареч./ - гараар, гараараа

Всадник

- морьтой хүн

Всё, /нареч./

*- 1. ямагт, цргэлж, хэзээд, дандaa;**- он всё в разъездах**- тэр цргэлж ийш тийш яваар байна.**- дождь всё ещё идёт**- одоо болтол, - саар л;**- всё дальше**- бороо орсоор л байна;**- всё более и более**- улам, бүх;*** всё же**- улам цаашаа;*** всё таки**- улам улам, улам бүр;*** и всё из-за тебя**- ямар ч гэсэн*** всё равно**- ийгээс, гэлээ ч гэсэн**- цөм чамаас боллоо;**- ялгаагүй, хамаагүй, ясанч ч яах вэ.*

Всего, /нареч./

*- 1. дүн, бүгд, нийлсэн тоо;**- израсходовано всего сто рублей - бүгд зуун рубль зарцуулагдав;**- 2. - хан, -хэн, -хон, -хөн;**- работа началась всего два месяца назад - ажил хоёрхон сарын өмнө**эхэлсэн;*** всего хорошего - за, баяртай.*

Вселить, /-лю, -лишь; -лённый (-ен, -ено), - нццлгэж оруулах;

*- в квартиру вселили нового жильца - байранд шинэ хүнийг**оруулж суулгав;**- вселить тревогу в сердце - зирхэнд түгшицүр төрцилэх*

Вспашка

*- хагалах;**- зяблевая ~**- намар паар хагалах*

Встать, /-ану, -анешь./

*- 1. босох, зогсох, босоо зогсоох, өндийх;**- встать с места**- сүүдлаас босох;**- встать на ковёр**- хивсэн дээр зогсох;**- встать на стул**- сандал дээр зогсох;**- солнце встаёт**- 2. гишгэх, зогсох;**- 3. гарах, ургах;**- солнце встаёт**- нар гарч байна*

Встретить, /-речу, -ретиши; -ченный/- 1. уулзах, учрах, дайралдах, харгах;

*- встретить знакомого**- танилтайгаа уулзах;*

- 2. угтах, тосох;
- встретить гостей на вокзале - төмөр замын буудал дээр зочдыг угтаж;
- его встретили хорошо - түүнийг сайнаар хүлээн авлаа.
- Встреча.
- ~ нового года - 1. учрах, уулзах, золгох;
- вступить, /-уплю, -ушишь; / - 2. угтлага, уулзлж, угтаж;
- вступить в институт - шинэ жилийг угтаж.
- вступить в разговор - 1. орох;
- вступить в переговоры - дээд сургуульд орох
- вступить в спор - 2. оролцох;
- ярианд оролцох;
- 3. эхлэх;
- вступить в ~ - хэлэлцээ хийж эхлэх;
- маргаж эхлэх.
- Вчера, /нареч.,
- Въезд,
- Выбор
- братя на ~ - шилж авах;
- выбрать профессию - мэргэшил шилж авах;
- выборы в совет - 2. сонгож, сонголт;
- Вывеска
- шилж авах;
- зөвлөлийн гишүүнд сонгох
- 1. илэрхийлэл, олгөөс, хаяг;
- 2. халхавч
- Вывод
- ложный ~ - 1. дүгнэлт, гаргалга;
- ташаа дүгнэлт
- 2. гаргах
- Выговор
- строгий ~ - 1. аялга, хэллэг
- 2. донгодах, зэмлэх;
- хатуу донгодах
- Выдать, /ам, - ашь, - аст, /
- адим, - адите, - адут; / - 1. өгөх, олгох;
- ай; - анный; /

- выдать удостоверение - цнэмлэх олгох;

- 2. мэт болох, шиг дүр цэцүлэх,
гэж мэдэмхийрхэх;

- выдать себя за знатока - юм мэдэх хүн шиг дүр цэцүлэх

Выделить,/- лю, -ишь, -ленный; / - хуваарилж өгөх, гаргаж өгөх;

- выделить участок для строительства - барилга барих газар гаргаж
өгөх

Выезд

- 1. гарах, мордох;

- 2. мордох газар;

- 3. морин тэрэг, хөсөг

Выжать,/- жму, - жмёшь; - атый; / - 1. шахах, шүүсийг шахах;

- выжать лимон

- нимбэг шахах;

- 2. шавхах, шавхруулах, мушгих

- выжать бельё

- дотуур хувцсыг мушгих.

Вызвать,/- зову, - зовешь; - анный; / - 1. дуудах, ирцүлэх, урих;

- вызвать в суд - шүүхэд дуудах;

- вызов врача на дом - гэртээ эмч дуудах;

- вызвать на соревнование - уралдаанд уриалах.

Выйти, выйду, выйдешь; вышел, -шла; -выди; - 1. гарах;

выйдя; вышедший -выйти из комнаты - тасалгаанаас гарах

- 2. очих;

- выйти на работу - ажилдаа очих;

- 3. болох;

- выйти замуж - хүний эхнэр болох.

* не вышло - болсонгүй, бүтсэнгүй

Выключать, - аю, -аешь;

выключить,/- чу, - чиши; - ченний / - 1. таслах, унтраах, сугалах;

- выключить электрический свет - цахилгаан гэрэл унтраах;

- 2. гаргах, хасах

- выключить из списка - нэрийн данснаас хасах.

Выкопать,/- аю,, - аешь; - анный; / - 1. ухах, малтах;

- выкопать колодец - хүдаг ухах;

- 2. ухаж олох, малтаж гаргах,
малтаж авах;
- выкопать картофель - төмс малтаж авах.
- Вынуть, / ну, - нешь; вынь; - утый;/ - гаргах, авах, уудалж авах, сугалах;
- вынуть деньги из кошелька - хэтэвчинээс мэнгэ авах.
- Выпить, / пью, - пьешь; - итый;/ - уух, ууж орхих, шавхах;
- выпить до дна - дуустал ууж орхих, шавхах.
- Выполнить, / ню, -нишь; - ненный;/ - выполнять, -яю, -яешь; - гүйцэтгэх, биелүүлэх, бүтээх
- Выручать, / аю, -аешь; /

  - выручить, / чу, -чишь; - ченный;/ - 1 аврах, ач тус хүргэх, тус болох;
  - выручить из беды - гачигдлаас аврах;
  - 2. Фртгийг олох, цнийг авах, олз оруулах;
  - выручить деньги за товар - барааны цнэ мөнгийг оруулах.

- Высокий, / ая, -ое; -ок, ока, -око;/выше; высочайший. 1. ондөр;

  - высокий дом - ондөр байшин;
  - высокие цены - ондөр цнэ
  - 2. их;
  - высокое давление крови - цусны даралт их болох;
  - 3. сайн;
  - работа высокого качества - сайн чанарын ажил.

- Выставка

  - выступать, / аю, -аешь; /
  - выступить, / плю, -пишь;/ - цг илтгэх, унших, тоглох, юм бичих
  - выступить с лекцией - лекц унших;
  - выступать с речью - цг илтгэх
  - выступить на суде - шүүхэд цг илтгэх.

- Высыпать, / плю, -плешь; - анный;/ - асгах, хийх;

  - высыпать соль в миску - давс пляланд хийх.

- Вытереть, / тру, -трешь; -тер, -ла;/ - третый; - терший, -терев 1. арчих;

  - вытереть руки - гарсаа арчих;
  - 2. элээх, элэгдэх, сэмрүүлэх;

- вытереть рукав на рубашке - цамцны тохой элэгдэх

Выучивать, / аю, - аешь; /

выучить, / учу, - учишь; / ченный; - 1. цээжлэх, тогтоох;

- выучить стихотворение - шүлэг цээжлэх;

- выучить игре в шахматы - 2. сургах, зааж өгөх;

Выходит, / ожу, -одишиш; /

- выходить из юрты - гарах;

- выходить из затруднения - бэрхшээлээс гарах, төвгаас мултрах;

- выходить замуж - нөхөрт гарах.

- выходить из вагона - 2. бууя;

- выходить из вагона - вагоноос буух.

- окно выходит в сад - 3. харах;

Вычтание

- хасах.

Г.

Газета

- ежедневная ~

- сонин

- одөр бүрийн сонин

Гвоздь

- хадаас

Где, /нареч./

- хаа, хаана

- где вы работаете?

- та хаана ажиллаж байна?;

- где ты был (была)?

- чи хаа байв?

Герой

. баатар, чин зоригт

Гигиена

. эрцүл ахуй, ариун цэвэр;

- ~ труда

- хөдөлмөрийн эрцүл ахуй;

- соблюдать гигиену

- ариун цэврийг сахих

Гимн

- сүлд дуулал;

- государственный ~

- төрийн дуулал.

Главный

- 1. гол, чухал, чидсэн;

- главные силы

- гол хүч;

- самое главное

- хамгийн чухал;

- 2. ерөнхий, ахлагч;

- главный врач	- ерөнхий эмч;
- главный бухгалтер	- ерөнхий нягтлан бодох.
Гладкая дорога	- тэгш зам, цагаан зам.
Глина	- шавар, наанги шороо;
- мазать глиной	- шавар түрхэх.
Глубокая река	- гүн мөрөн
Говорить, -рю, -ришь; -рёный (-ён, -ена)	- 1. хэлэх, ярих, хэл мэдэх, хэлд орох;
- говорить по-русски	- оросоор ярих;
- ребёнок уже говорит	- хүүхэд хэлд орж байна.
- говорить правду	- 2. хэлэх, ярих, гэх;
- говорить быстро	- чиненийг хэлэх;
- он говорит, что уедет	- түргэн ярих;
- он говорит, что уедет	- тэр явна гэж байна.
Год	- 1. жил;
- в будущем году	- ирэх жил, хойтон жил;
- в прошлом году	- ноднин жил
- ~ тому назад	- нэг жилийн өмнө;
- круглый ~	- бутэн жил;
- 1917-ый год	- 2. он;
- 80-ые годы прошлого столетия	- 1917 он;
Годовщина	- өй, ойн өдөр;
- праздновать годовщину	- ойн баярыг тэмдэглэх;
- ~ свадьбы	- хуримын ой, гэрэлсний ой.
Голод	- 1. өлсөх, өлбөрөх;
- умирать с голода	- өлсөж цхэх;
- неурожай грозил голodom	- 2. өлсөлон;
	- мүү ургац өлсөлөнд хүргэх аюултай байв.
Голос	- 1. дуу;
- кричать во весь ~	- чанга дуугаар хашиграх;
- возвышать ~	- дуугаа чангатгах;

- высокий ~ - 2. хоолой;
- низкий ~ - нарийн хоолой;
- решающий ~ - бүдүүн хоолой;
- совещательный ~ - 3. эрх;
- большинством голосов - маслах эрх;
- ~ читателя - зөвлөх эрх;
- ~ избирателей - 4. санал;
- Голый** - олонхийн саналаар;
- голые ноги - уншигчийн санал;
- голое дерево - сонгогчдын санал.
- голая степь - 1. нүцгэн;
- голая стена - нүцгэн хөл;
- нүцгэн мод
- 2. хоосон, нүцгэн, цулгай;
- нүцгэн тал;
- нүцгэн хана.
- Гора** - 1. уул;
- жить в горах - ууланд суух, ууланд нутаглах;
- взбираться на гору - уул өөд авирах;
- под горой - уулын хормойд
- ~ книг - 2. овоо, овоолготой;
- ~ камней - овоолготой ном;
- камней - овоо чулуу
- Гордость** - бахархал, бахдал, урдаа барих юм;
- национальная ~ - цндэсний бахархал
- Горе** - гаслан, зовлон, гай.
- случилось большое ~ - их гаслан тохиолдов.
- Гореть, / рю, -ришь, /** - 1. шатах;
- дрова хорошо горят - түлээ сайн шатаж байна;
- свеча не горит - 2. ноцох;
- глаза горят от радости - лаа ноцохгүй байна;
- 3. гялалзах;
- баярлаад нцд нь гялалзаж байна;

- щёки горят от мороза - 4. улайх;
- лицо горит - *хацар нь даараад улайж байна;*
- Горечь**
- горечь во рту - нүүр улайж байна.
- горечь разлуки - 1. гашуу, корсох;
- горечь воспоминания - ам гашуу оргих
- Горный**
- горный воздух - 2. уйтгар, гаслан;
- горное ущелье - хагацлын гаслан;
- горные породы - гашуудалтай дурсамж.
- горная страна - 1. уулын;
- горный институт - уулын агаар;
- горное дело - уулын хавцал;
- горный ~ - уулын чулуулаг;
- Город**
- главный ~ - 2. уулархаг;
- включить в черту города - уулархаг орон;
- за ~ поехать - 3. уурхай, уул уурхай;
- за городом - уул уурхайн дээд сургууль;
- уурхайн ажил.
- Горький вкус**
- Горячая пища**
- Гость**
- быть в гостях - хот, балгас;
- незванный ~ - төв хот;
- за ~ поехать - хотын хэмжээнд багтаах;
- за городом - хотын гадна гарах;
- хотын гадна.
- Горький вкус**
- Горячая пища**
- Гость**
- быть в гостях - гашуун амт.
- незванный ~ - халуун хоол.
- идти в гости - айлчин, гийчин, зочин, айлчлах;
- принимать гостей - зочин болж байх;
- уриагүй зочин; - уриагүй зочин;
- айлчлах; - айлчлах;
- зочдыг хүлээн авах; - зочдыг хүлээн авах;
- .Государство**
- граница государства - улс, гүрэн, засаг төр, төр.
- многонациональное ~ - улсын хил;
- Готовить**, - влю, -вишь, / - олон уидэстнээр бүрэлдсэн улс.
- готовить кадры - 1. бэлтгэх, бэлдэх, зэхэх;
- готовить уроки - 2. бэлдэх, хийх;
- хичээл бэлдэх; хичээлээ хийх;

- готовить обед - хоол хийх;
- готовить встречу гостям - 3. бэлтгэл хийх, бэлтгэх;
- принять российское - зочдыг угтах бэлтгэл хийх.
- Гражданство
- 1. харьят, иргэн;
- Оросын харьят болох
- 2. сайшаагдах, зөвшөөрөгдөх,
- нийтэд дэлгэрэх;
- получить права гражданства - олонд сайшаагдах, нийтэд дэлгэрэх.

Грамотный

- грамотный человек - 1. бичиг мэдэх, бичиг үсэг мэдэх
- грамотное письмо - бичиг мэдэх хүн.
- грамотный инженер - 2. алдаагүй, алдаа мадагтүй, зөв;
- вполне грамотная работа - алдаагүй бичиг;
- Греть, грею, греешь; гретый . - 3. чадмаг, мэдэц сайтай, мэдлэгтэй;
- солнце греет - чадмаг инженер.
- шуба греет - 4. зөв сайн, сайн хийгдсэн;
- греть руки - нэлээд сайн хийгдсэн ажил.
- греть ноги - 1. шарах, дулаацуулах;
- греть воду - нар шарж байна;
- греть пищу - дээл дулаацуулж байна;
- 2. эзх, хөлчих, дулаацуулах;
- гарах хөлчих, гараа эзх;
- хөлөө дулаацуулах;
- 3. халаах;
- ус халаах;
- хоол халаах.

Грех.

- * с грехом пополам - нүгэл, хилэнц;
- * как на грех - чуу чамай гэж, арай чуу гэж ;
- * нечего греха таить - гай болоход, гай болж ;
- гэм зэмээ нуулгүй, нүглээ нуулгүй.

Гроб

- авс.

Громкий разговор

- чанга дуугаар ярих;

Грубый ответ

- ширүүн хариу.

Груз

- ачаа, тээш;

- вагон с грузом

- вагон ачаатай.

Группа

- хэсэг, булэг

- группа учащихся

- хэсэг сурагчид.

Грустный взгляд	- гуниг харц.
Грязная рука	- бохир гар;
Грязная посуда	- өнгөртгий хувин; бохир хувин
Грязная вода	- булингартай ус, бохир ус.
Грязь	- шавар, шавхай, балчиг, бохир хир;
- на дворе ~	- хашаанд шавхайтай;
- покрываться грязью	- хирэнд дарагдах.
Густая сметана	- етгэн зеэхий.
Гулять, - яю, -яешь./	- зугаалах, зугаалж явах;
- гулять с детьми	- хүүхдтэйгээ зугаалж явах.

Д.

Да, частица .	- за, тиймээ, тэглээ, зэв;
- да, конечно.	- за, тэгэлгүй яах вэ.
Давно, /нареч./	- аль хэдийн, эрт, эне
- это было давно	- энэ бол аль хэдийний явдал билээ.
- он давно приехал	- тэр аль хэдийн ирсэн юм.
- я давно его не видел	- би түүнтэй уулзаагүй удааж байна.
- давно пора уходить	- явах цаг хэдийн болжээ.
Далёкий путь	- урт зам.
Далеко, /нареч./	- хол, хол зайдай, гүн;
- я живу далеко от вас	- би танайхаас хол зайдай суудаг;
- отсюда до дома далеко	- эндээс байшин хүртэл хол.
Дата.	- он сар өдөр, өдөр;
- историческая ~	- түүхт өдөр;
- поставить дату	- он сарыг тавих, өндөрлөх, тэтгэх.
Дать, дам, дашь, дает, дадим, дадут;	
дал (-а,-о,-и), дали (дал (-а, -о);	- егөх, олгох;
дай; [данный [дан (- а)]	- ном өгөх;
- дать книгу	- зээл олгох;
- дать взаймы	- цахилгаан мэдээ өгөх
- дать телеграмму	- эм өгөх
- дать лекарство	- ҮҮД, хаалга, хатавч;
Дверь	- орох ҮҮД;
- входная ~	- хатавчинд зогсох.
- стоять в дверях	

Движение

- ~ руки
- лежать без движения
- вольное ~
- ничего не делать

- хөдлөх, хөдөлгөөн, хөдлөл;

- гарын хөдлөл;

- хөдлөхгүй хэвтэх;

- челеөтэй хөдлөл.

Девушка

Делать, - аю, -аешь./

- ничего не делать

- хүүхнүүд, охид, басгад.

- 1. хийх, үйлдэх;

- юу ч хийхгүй;

- 2. хийх, бүтээх, үйлдэх; үйлдвэрлэх,

гарах;

- делать станки
- делать стол
- делать ошибки

- суурь машин үйлдвэрлэх;

- ширээ хийх;

- алдаа гарах.

Делить, - делю, -делишь.

- делить хлеб
- делить поровну
- делить число
- делить горе и радость

- 1. хуваах;

- талх хуваах;

- адил хуваах;

- тоо хуваах;

- 2. хуваах, хуваалцах, хамт эдлэх,

амсалцах;

- зовлон жаргалана хуваах,

зовлон жаргалыг хамт эдлэх.

Дело

- общественные дела
- быть без дела
- сделать доброе дело

- 1. хэрэг, ажил;

- нийгмийн хэрэг, нийтийн албан ажил;

- ажиллгүй байх;

- 2. үйл, явдал, юм;

- сайн үйл хийх, буянт үйл үйлдэх.

Демократия

- страны народной демократии

- ардын ардчилсан орнууд.

День

- рабочий ~
- ~ рождения
- солнечный ~
- в час дня
- день за днём
- каждый ~
- с каждым днём

- 1. ёдөр;

- ажлын ёдөр;

- төрсөн ёдөр;

- настай ёдөр;

- ёдрийн нэг цагт;

- ёдөр дараалан;

- ёдөр бүр;

- ёдөр ирэх бүр

- 2. уе, нас;

- в наши дни
- в дни молодости
- * на другой день
- * на днях
- * добрый день?
- Деньги**
- бумажные ~
- мелкие ~
- наличными деньгами
- быть без денег
- Дерево**
- хвойное ~
- лиственное ~
- резьба по дереву
- Держать, держу, держишь,**
- держать за руку
- держать молоко
в холодном месте
- держать корову
- Дети**
- Детский сад**
- Дешево, / нареч./**
- дешево заплатить
- Дешёвые ткани**
- Диагноз**
- ставить ~
- Диетическая столовая**
- Дикое животное**
- Дисциплина**
- трудовая ~
- Длина**
- До,/предлог с род. п. /**
- до города осталось
пять километров
- манай үед
- залуу насанд, залуу байхдаа;
- маргааш нь, дараа өдөр нь;
- саяхан, тугаархан;
- сайн уу?
- менгө, цаас;
- цаасан мянгө, цаас
- жижиг мянгө, бутархай менгө;
- бэлэн мянгөер;
- менгөгүй болох.
- мод;
- шилмүүст мод;
- навчит мод;
- модон дээр сийлэх.
- 1. барих;
- гарас барих;
- 2. байлгах, тавих;
- сүү сэрүүн газар байлгах
- 3. тэжээх, үнээ авч байх
- үнээ тэжээх, үнээ авч байх.
- багачууд, хүүхэд, хүүхдүүд
- хүүхдийн цэцэрлэг
- хямд, хямд үнээр;
- хямд телех.
- хямдхан бөс, даавуу.
- онош;
- онош тавих.
- цагаан хоолны гуанс
- зэрлэг амьттан.
- сахилга
- хөдөлмөрийн сахилга.
- урт, уртаараа, уртаашаа
- 1. хүртэл, болтол, - тал, - тэл;
- хот хүртэл таван километр үлджээ.

- ждать до вечера
- до рассвета
- мы дошли до леса
- үдэш болтол хүлээх.
- Үүр цайтал
- 2. хүрэх, очих, тулгах, тулж очих;
- бид ойд хүрэв, бид ойд тулж очив.

Добавить,/- влю, - виши; - вленный;/

- добавлять,/- яю, - яешь, /

Добрососедские отношения

Добрый человек

Доверить,/-рю, - риши; /

- доверить получить деньги
- доверить тайну

Договор

- подписывать ~
- ~ в взаимной помощи

Договориться о встрече

Дойти, дойду, дойдёшь;

- дошёл (- а); дошедший;
- доходить,/- ожу, - одиши /
- дойти до станции
- письмо дошло быстро
- вода дошла до краев

- нэмэх.

- сайн хөршийн харилцаа.

- сайн хун.

- итгэх найдах, итгэмжил өгөх, даалгах;
- менгэ авах итгэмжлэл өгөх.
- нуудаа даалгах.

- гэрээ;

- гэрээнд гарын үсэг зурах;
- харилцаан туслалцах гэрээ.

- уулзах тухай хэлэлцэн тогтох.

Документ

- предъявить свой документ
- расходные документы

- үнэмлэх, баримт, баримт бичиг;

- үнэмлэхээ үзүүлэх;
- зарлагын баримтууд.

Документальный фильм.

Долг.

- брать в долги
- давать в долги
- погашать долги

- баримтат кино зураг.

- өр, өр шир, өгцөө, зээл;

- өр хийх;

- зээл өгөх;

- өрөө дарах

- удаан дуугай байх.

Долгое молчание

- удаан хугацааны зээл

Долгосрочный кредит

Должен,/- жна, - жно, в значении
сказуемого /

- өртэй, өгцөэтэй;

- он должен ему десять
рублей

- тэр хүн түүнд арван рублийн өртэй.

- выгодная ~ - ашигтай албан тушаал;
  - занимать высокую - дээд тушаалд орох, их тушаалд орох;
  - освобождать от должности - албан тушаалаас чөлөөлөх.
- Дом**
- деревянный - 1. байшин;
  - дойти до большого дома - модон байшин
  - работать на дому - том байшин хүрэх
  - быть дома - 2. гэр;
  - идти домой - гэртээ ажиллах, гэртээ ажил хийх;
  - дом отдыха - гэртээ байх;
  - дом культуры - гэртээ харих.
  - детский дом - 3. газар, байшин, ордон;
  - торговый ~ - амралтын газар;
  - соёлын ордон
  - хуухдийн асрах газар.
  - 4. газар, пүүс, байшин ;
  - худалдааны пүүс.
- Домашняя хозяйка**
- гэрийн авгай, гэргийн ажилтай эхнэр.
- Допуск**
- иметь допуск к больным - орох, эрэх, орох арга;
  - евчтэнд орох эрхтэй байх;
- Дорога**
- большая ~ - 1. зам, харгуй;
  - железная ~ - их зам, дардан зам;
  - сбиться с дороги - темер зам;
  - по дороге - зам төөрөх, зам алдах;
  - зам зуур, зам гудас;
  - 2. аян, зам;
  - дальняя ~ - холын зам, алсын аян;
  - отправиться в дорогу - аянд мордох;
  - я пробыл в дороге три дня - би замд гурав хонов.
- Дорого,/нареч./**
- очень дорого - үнэтэй;
  - дорого купить - их үнэтэй; ёндөр үнэтэй;
  - үнэтэй авах,
  - худалдааж авахад их үнэтэй.
- Дорогой**
- дорогой друг - хайрт, эрхэм хүндэт;
  - хүндэт нөхөр, хайрт найз.
- Доска**
- сосновая ~ - 1. банз, хавтгай мод, зүсмэл мод;
  - нарсан банз;

	- 2. самбар;
- классная ~	- ангийн самбар.
Доставка	- хүргэх, хүргэж өгөх;
- доставка писем	- захидалыг хүргэх;
- с доставкой на дом	- гэрт нь хүргэж өгдөг.
Доход	- орлого;
- годовой ~	- жилийн орлого;
- чистый ~	- цэвэр орлого.
Драгоценные вещи	- үнэтгэй эд.
Дратьсяся, дерусь, дерёшься;	- зодолдох, ноцолдох;
дрался, дралась;	
- мальчишки дерутся	- хөвгүүд ноцолдож байна.
Дрова	- түлээ;
- сырьи ~	- нойтон түлээ;
- колоть ~	- түлээ хагалах.
Друг, другъя, /- зей; /	- найз, нөхөр;
- близкий ~	- дотнын найз;
- старый ~	- хуучин нөхөр;
- ~ детства	- бага насыны найз;
- ~ мой !	- нөхөр минь !
- помоги ~	- нөхөр минь туслаач.
Другой	- өөр, ондоо, жич;
- другой человек	- өөр хүн, ондоо хүн;
- это другое дело	- ингэвэл ч өөр хэрэг шүү
- другими словами	- өөрөөр хэлбэл.
Дружба	- найрамдал, нөхөрлөл;
- быть в дружбе	- найрамдалтай байх, нөхөрлөх;
- тесная ~	- няйт найрамдал;
- ~ народов	- ард түмнүүдийн найрамдал.
Дружеский	- нөхөр ёсны, нөхөрсөг, нөхрийн;
- дружеская помощь	- нөхөр ёсны тусламж;
- дружеский привет	- нөхөр ёсоор мэндэлж
- дружеский совет	- нөхөр ёсны сануулга.
Дружить, / жу, - жишиш /	- найзлах, нөхөрлөх, үерхэх;
- они давно дружат	- тэд хэдийний найзалдаг мюм.
Дружная семья	- эвтэй гэр бүл.

- Думать,/- аю, - аешь /
- думать о работе
- думаю, что он прав
- как вы думаете?
- я думаю завтра
закончить работу
- Дуть, дую, дуешь
- дуть на свечу
- ветер дует
- здесь дует
- Душа
- добрая ~
- в глубине души
- от всей души
- тяжело на душе
- говорить по душам
- Душевна беседа
- Дым
- густой ~
- нет дыма без огня
- Дыра
- зашить дыру на рукаве
- в дырах
- Дыхание
- затаив дыхание
- искусственное ~
- Дыхательные органы
- Дышать, дышу, дышишь;
дышащий;
- тяжело дышать
- бодох, санах;
- ажлын тухай бодох;
- түүний зөв гэж би бодож байна;
- та юу гэж санаж байна.
- би маргааш ажлаа дуусгах санаатай
- Үлээх, сахилах; сэнгэнэх;
- лаа үлээх;
- салхи салхишина;
- энд сэнгэнэнэ.
- сэтгэл, зүрх, санаа;
- сайхан сэтгэл;
- сэтгэлийн утг;
- үнэн сэтгэл үнэн зурхиэс;
- сэтгэл зөвлөнгөй байна;
- Үнэн сэтгэлээр ярилцах.
- дотны
- утаа;
- ётгө
- галгүй бол утаяа байхгүй; овоо
босгоогүй бол шаазгай хаанаас суух вэ.
- цоорхой, онгорхой, нүх;
- хандуйн цоорхойг нехөх;
- онгорхой цоорхой.
- амьсгаа, амьсгал;
- амьсгаа авалгүй;
- хиймэл амьсгаа.
- амьсгалын эрхтэн.
- амьсгалах, амьсгаа авах;
- амьсгалах бэрхтэй, уухилах.
- E.
- Единодушное пожелание
Единственный ребёнок
Ежемесячный журнал
- санаалаар хүсэх зүйл.
- гав ганц эд
- сар тутмын сэтгүүл.

Ездить, езжу, ездишь;

- люблю ездить верхом

- мы часто ездим за город

- вы ездите верхом?

- он хорошо ездит
на велосипеде

- 1. явах, явж байх, унах,

унаж байх, унаж явах

- би морь унаж явах дуртай;

- бид хотоос гадагш байнга явдаг;

- 2. унадаг, явдаг, унаж чаддаг,
явж байдаг;

- та морь унадаг уу?

- тэр хүн дугуйгаар сайн явдаг, тэр хүн
дугуй унаж сайн чаддаг.

Есть, ем, ешь, ест, едим,

едите, едят;

ел, ела; есть яблоко

- идэх, хоол идэх, хоолох

- алим идэх.

Ещё, /нареч./

- прочитай ещё раз

- налей ещё стакан

- уехал ещё неделю назад

- ещё в прошлом году

- 1. дахиад, дахин;

- дахиад нэг унш;

- дахин нэг аяга хийчих.

- 2. бүүр, бур;

- бүүр долоо хоногийн өмнө явчихсан;

- бур иоднин жил.

Ж.

Жажды

- цангга, анггаа, амны цанггаа,

ундаасах, цангах, ангах;

- цанггаагаа гаргах;

- их ундаасах.

- 1. өрөвдөх, хайлрах;

- өнчин хүүхдийг өрөвдөх;

- 2. харамсах, хар буух

- утолить жажду

- сильная жажды

Жалеть, /ю/, - еешь; /

- жалеть сирот

- залуу насаа харамсах;

- жалеть о прошедшей
молодости

- дамий зарсан мэнгэндээ хар буух.

- жалеть истраченных
попусту денег

- 1. гомдол, углэх, зовуурь;

Жалобы

- жалобы больного

- өвчтний зовуурь;

- подавать жалобу

- 2. гомдол, зарга;

- гомдол мэдуулэх, зарга мэдуулэх.

Жалобная книга	- санал гомдлын дэвтэр.
Жарить, /рю, -ришь, /	- шарах, хуурах, хайрах;
- жарить курицу	- тахиа шарах;
- жарить семечки	- Үр хуурах.
Жаркий день	- халуун ёдөр.
Жатва	- тариа хадах, тариа хадалт
Ждать, жду, ждёшь, ждал (-а, -о), /	- хүлээх
- ждать друзей	- нехдее хүлээх
- ждать поезд	- галт тэрэг хүлээх.
Желание	- хүсэл, дур хүслэн, таалал;
- желание уехать	- явах хүсэл, явахыг хүсэх;
- исполнение желаний	- хүслээ хангах;
- по желанию	- хүслээрээ, дураараа.
Желать, / аю, - аешь, /	- хүсэх, ереөх, таалах, хүсэл болох, эрмэлзэх.
- желаю видеть его	- туүнтэй учрахыг хүснэ.
Железнодорожная станция	. төмөр замын өртөө.
Железная дорога	- төмөр зам
женить, женю, женишь	- гэрлүүлэх, эхнэр авч өгөх, гэргий буулгах.
Женская обувь	- эмэгтэй хүний гутал.
Женщина	- эмэгтэй, бүсгүй, эхнэр, эм хүн
Жёсткое мясо	- хатуу мах, гордойсон мах.
Живая рыба	- амьд загас
Животное	- амьтан, адгуус, мал;
- домашнее животное	- гэрийн тэжээмэл амьтан, мал.
Жидкость	- шингэн бодис, шингэн зүйл.
Жизнь	- 1. амьдрал, өртөнц;
- возникновение жизни	- делхийд амьдрал үүссэн нь.
на земле	- 2. амьдрал, амь, амь бие; амь нас, нас;
- жизнь человека	- хүний амьдрал, хүний нас (амь)
- рисковать жизнью	- амь өрөх;
- спасти кому-либо жизнь	- хүний амь аврах;
- лишить жизнь	- алах.
Житель . оршин суугч, хүн	

- городской житель - хотын хүн;
- деревенский житель - хөдөөгийн хүн;
- коренной житель - уул нутгийн хүн.
- Жить, живу, живёшь; - 1. амьдрах, наслах;
- жил (- а, - оо) - жить долго - урт наслах;
- жить в Москве - 2. оршин суух, суух, байх;
- Журнал - Москвад суух
- литературный ~ - 1. сэтгүүл;
- классный журнал - 2. бүртгэлийн дэвтэр;
- ангийн бүртгэлийн дэвтэр.

3.

- За, предлог./
- за рекой - 1. цаана, цаад талд, тэртээ;
- за горой - голын цаад талд, голын тэртээ;
- за ~~дамом~~ - уулын цаана;
- за столом - байшингийн цаана;
- стоять за станком - 2. дэргэд, гадаа, гадна;
- жить за городом - ширээний дэргэд;
- за два дня до праздника - суурь машины дэргэд зогсох.
- за час до отхода поезда - хотын гадна суух;
- эту работу можно - 3. урьд, өмнө;
- сделать за два дня - баяраас хоёр хоногийн урьд;
- многое сделано за неделю - галт тэрэг хөдлөхөөс нэг цагийн өмнө.
- пришёл за книгой - 4. дотор, турш;
- пить за здоровье - энэ ажлыг хоёр өдрийн дотор хийж болно;
- я рад за вас - долоо хоногийн дотор ихийт хийжээ.
- 5. телее, тул, тулд, гэж;
- Забастовка - ном авах гэж ирлээ;
- объявить забастовку - эрүүл мэндийн телее уух.
- Заболеть - таны телее би баярлана.
- ажил хаях, ажил хаялт, ажлаа хаях;
- ажлаа хаяхыг илэрхийлэх.
- евдэж эхлэх;

- у меня заболела голова
- Забота

  - забота о своём будущем
  - отеческая забота
  - домашние заботы

- Забыть, /- буду, - будешь; /
/- буду; - ётый; /

  - забыть номер дома
  - забыть книгу дома

- Завещание

  - делать завещание
  - завещание учителя
  - своим ученикам

- Зависимое положение
- Зависть

  - смотреть с завистью

- Завод

  - кожевенный завод
  - мыловаренный завод

- Завоз

  - завоз товаров

- Заглавие

  - заглавие книги

- Заглядывать, /- аю, - аешь; /
заглянуть, / яну, - янешь;

  - заглянуть в окно
  - заглядывать в дверь
  - заглянуть в книгу
  - заглянуть к приятелю

- Задавать вопрос
- Задание

  - миний толгой ёвдэж эхлэв.
  - 1. зовнил, сэтгэл зовох, санаа зовох;
  - 2. халамж, элбэрэл, арчлал,
  - санаа тавих;
  - эцэг ёсны халамж;
  - 3. аж явдал;
  - гэрийн аж явдал.
  - мартах, мартагдах;
  - байшингийн дугаарыг мартах;
  - номоо гэртээ мартах.
  - гэрээс;
  - гэрээс хийх;
  - шавь нартая ёгсен багшийн гэрээс.
  - харьяалагдлын байдал.
  - атаа, атаархал, атаархах, жетее;
  - атаархаж харах.
  - үйлдвэр;
  - булигаарыг үйлдвэр;
  - савангийн үйлдвэр.
  - хүргэх, аваачих, авчрах, зеэх;
  - таваар зеэх.
  - гарчиг, зохиолын нэр;
  - номын гарчиг.
  - 1. шагайх;
  - цонхоор шагайх;
  - хаалгаар шагайх;
  - 2. сөхөх, сөхөж үзэх;
  - номоо сөхөж үзэх;
  - 3. ороод гарах;
  - найзындаа ороод гарах.
  - асуулт тавих.
  - даалгавар, үүрэг;

- домашнее задание - гэрийн даалгавар;
  - выполнить задание - даалгаврыг биелүүлэх.
- Задача**
- очередные задачи - 1. зорилт, зорилго, ҮҮРЭГ;
  - шахматная задача - ээлжилт зорилго;
  - арифметическая задача - 2. бодлого
- Задержка**
- задержка движения поездов - шатрын бодлго;
  - задержка почты - тооны бодлого.
  - задержка почты - 1. саад, саад учрах, саатах, түдэх;
  - задержка почты - галт тэрэгний хэдэлгээн саатах.
  - задержка почты - 2. хожимдох;
  - задержка почты - шуудан хожимдох.
- Зажимать, /- аю, - аешь, /**
- зажимать в руке - 1. хавчих, атгах, базах;
  - зажимать рот рукой - гартаа атгах;
  - зажимать уши - 2. таглах, беглэх;
  - зажимать уши - гараар амыг таглах;
  - зажимать уши - чихээ беглэх.
- Зайти, зайду, зайдёшь, зашёл,**
- шла; зашедший; зайдя - 1. орох;
  - зайти в магазин - дэлгүүрээр орох;
  - зайти к знакомому - танилындаа орох;
  - зайти за угол - 2. цаана орох, цаагуур орох;
  - зайти за дом - булангийн цаана орох;
  - зайти за дом - гэрийн цаагуур орох.
- Заказ**
- по заказу - захиалга;
  - брать заказ - захиалгаар;
  - заказ готов - захиалга авах;
  - заказ готов - захиалга бэлэн
- Заключение**
- заключение договора - байгуулах, тогтоох;
  - заключение договора - гэрээ байгуулах.
- Закон**
- законы природы - хууль, цааз, ёс;
  - законы общественного - байгалийн хууль;
  - развития - нийгмийн хөгжлийн хууль;
  - нарушить закон - хууль зерчих;
  - обнародовать закон - хууль нийтлэх
  - по закону - хууль ёсоор

Закрепить, / плю, -пишь; /

- плённый (-ён, -ено); - бөхлөх, бәхлэх, бәхэлж уях,
- закреплять, - яю, - яешь. - торгоох;
- закрепить верёвку - шидмэсийг бәхэлж уях;
- закрепить доску - бансыг хадаасаар бөхлөх.

Закрывать, / аю, -ешь; /

- закрыть, /рою, -ытый / - 1. хаах;
- закрывать дверь - үүд хаах;
- закрывать на ключ - хааж цоожлох;
- закрывать лицо руками - 2. халхлах;
- закрывать лицо руками - нүүрээ гараар халхлах;
- закрывать вход - 3. хориглох, хаах;
- закрывать собрание - орохыг хориглох;
- закрывать собрание - 4. хаах, тэгсгэх;
- закрывать собрание - хурлыг хаах.

Зал

- читальный зал - уншилагын танхим;
- зал ожидания - хүлээх танхим.

Замена

- замена одного слова другим - нэг үгийг нэгээ угээр солих;
- замена одного слова другим - 2. солио, халаа;
- найти себе замену - халааны хүнээ олох.

Замерзать, /- аю, - аешь; /

- замерзнуть, /- ну, - нешь; / - 1. хөлдөх;
- река замёрзла - гол хөлдөв;

- у меня руки замёрзли

- 2. даарах, бээрэх, осгох;

Замечание

- верное замечание - миний гар бээрчихлээ.
- сделай замечание ученику - 1. ажиглал, ажиглалт;
- сделай замечание ученику - 2. сануулга, сургамж ёгех,
- сделай замечание ученику - сургаж хэлэх;

Замешивать тесто

- сурагчид сануулга ёгех,

Замок

- сурагчийг сургаж хэлэх.

- дверной ~

- гурил зуурах.

- цоож, цуурга;

- уудний цоож;

- запереть на ~	- хааж цоожлох;
- висячий ~	- өлгөх цоож;
- держать под замком	- цоожтой байлгах.
Замужняя женщина	- гэргий, нэхертэй эхнэр.
Занимать сто рублей	- зуун рубль зээлэх.
Занять комнату	- тасалгаа эзлэх
Запас	- бэлтгэл, неец
- запас топлива	- тулшиний неец;
- продовольственные запасы	- хүнсний неец, бэлтгэл хүнс.
Запереть дверь на ключ	- хаалга цоожлох
Запечатать письмо	- захидал битүүмжлэх
Записать лекцию	- лекц тэмдэглэх
Записаться в библиотеку	- номын санд бүртгүүлэх.
Запись на пластинку (кассету)	- хальсан дээр бичих.
Заплакать от обиды	- гомдох уйлах.
Заплатить за квартиру	- байрын хэлс төлөх.
Запомнить стихи	- шулэг цээжлэх.
Заправочный пункт	- шатахуун олгох газар.
Запретная зона	- цаазтай бүс, хористой бүс
Запрещение	- хориг, цааз, хориул,
Запущенный сад	- хайхрамжгүй орхисон цэцэрлэг.
Заработать сто рублей	- зуун рубль олох
Заработная плата	- цалин, цалин хэлс, ажлын хэлс.
Зарезать овцу	- хонь төхөөрөх
Зарубежная пресса	- гадаадын хэвлэл.
Зарыть в землю	- газар булах.
Зарядить винтовку	- винтов сумлах.
Зарядка аккумулятора	- аккумулятор цэнэглэх.
Заседание	- хурал
- открыть ~	- хурал нээх;
- закрыть ~	- хурал хаах;
- пленарное ~	- бүгд хурал.
Заселить новый дом рабочими	- шинэ байшинд ажилчид оруулах.
Заслужить награду	- шагнал хүртэх.
Заставить замолчать	- дуугтай болгох
Застегнуть пальто	- пальто товчлох.

Засуха	- ган, ган гачиг.
Затмение	- хиртэх, баригдах;
- ~ солнца	- нар хиртэх;
- лунное ~	- сар хиртэх.
Захватить все деньги	- бүх мөнгөе аваад явах.
Захлопнуть дверь	- хаалга тас хаах.
Заход солнца	- нар шингэх.
Зачёт	- шүүлэг;
- сдать ~	- шүүлэг ёгех;
- получить ~	- шүүлэг даах, шүүлэх.
Зачётная книжка	- сурлагын дэвтэр
Защита	- 1. хамгаалах, хамгаалалт
- защита Родины	- Эх орноо хамгаалах;
- защита подсудимого	- 2. өмгөөлэх, өмгөөлел, өмгөөлөлт;
Заявить протест	- хэрэгтнийг өмгөөлөх
Заявление	- эсэргүүцэл илэрхийлэх.
- сделать заявление	- мэдэгдэл;
Звать на помошь	- мэдэгдэл гаргах, мэдэгдэл хийх.
Звать врача	- тусллаач гэж дуудах
Звезда	- эмч урих, эмч дуудах.
Зверь	- од
- хищный ~	- араатан, ан
Звук	- араатан.
- ~ выстрела	- дуу, авиа чимээ, анир;
- издавать звуки	- буун дуу;
Звуковой сигнал	- дуугаргах, чимээ гаргах, авиа гаргах.
Здесь, /нареч./	- авиа сигнал.
- он живёт здесь	- энд
Здоровый человек	- тэр энд суудаг.
Здоровая пища	- эрүүл хүн
Здоровый воздух	- биенд сайн хоол
Здоровье	- эрүүл агаар
- состояние здоровья	- бие, эрүүл мэнд, эрүүл, лагшин
- беречь здоровье	- биеийн байдал
	- эрүүл мэндийг хамгаалах,
	биеэ гамнах;

- как ваше здоровье? - таны лагшин тунгалаг байна уу?
таны бие сайн уу?
- за ваше здоровье! - таны эрүүл мэндийн төлөө!
- на здоровье! - хайрла!
- кушайте на здоровье! - зооглож хайрла.
- Здравствуй - сайн байна уу? мэнд байна уу?
(ганс хүнтэй, эсвэл үсийн юм уу, дуу хүнтэй мэндлэх)
- Здравствуйте - амар байна уу? амрыг эрье,
амрыг айлтгайл мэнд амар байна уу?
(олон хүнтэй, эсвэл ахмад хүнтэй мэндлэх)
- Зелёные насаждения - ногоон таримал.
- Зелёные яблоки - түүхий алым.
- Земля - 1. Дэлхий, Газар дэлхий
- Земля движется вокруг - Дэлхий нарыг тойрдог;
- Солнца - 2. Хэрс, газар;
- плодородная земля - шимтэй херс.
- Земной шар - дэлхийн бэмберцэг.
- Зеркало - толь
- Зерно - үр, мөхлэг
- Зерновые культуры - үр тарианы ургамал.
- Злой человек - ууртай хүн.
- Знак - тэмдэг, тамга
- Знакомство - танилцах, танилтай болох, танил байх.
- заводить ~ - танилцах, танилтай болох;
- поддерживать ~ с кем-либо - хэн нэгэнтэй танилтын холбоогоо таслахгүй байх.
- Знакомая песня - мэддэг дуу, танил дуу
- Знамя - тут, дарцаг
- красное ~ - улаан туг
- воздрузить ~ победы - ялалтын туг мандуулах;
- Знание - эрдэм, эрдэм ухаан, шинжлэх ухаан.
- Знать, знаю, знаешь - 1. мэдэх;
- знать о поездке - явахыгаа мэдэх;
- знать урок - 2. мэдэх, ойлгох, тесөөлөх;
- знать урок - хичээлээ мэдэх;

- я знаю, что он прав	- түүний зөв болохыг би мэднэ.
Золото	- алт
- червонное золото	- шижир алт;
- самородок золота	- цул (бухэл) алтан олдвор;
- золото в слитках	- гулуузалсан алт.
- прииск золота	- алтын уурхай;
Золотое кольцо	- алтан бөгж
Зрелые яблоки	- болсон алим
Зрение	- хараа, нүд;
- иметь хорошее зрение	- хараа сайн байх;
- слабое зрение	- муу хараа;
- лишиться зрения	- хараагуй болох.
Зрительная память	- нүдлэх ой, харааны сий.
Зуд	- загатнаа.

И.

И, союз /	- ба, хийгээд, болон, бөгөөд, болоод; хоёр гурав.
Иголка	- эүү, тэвнэ.
Игра	- наадам, тоглоом, наадах, тоглох.
Играть, / аю, - аешь, - игранный /	- 1. наадах, тоглох; - хэл бэмбэг тоглох;
- играть в футбол	- 2. дарах, худах, хийлдэх; - баян хуур дарах.
- играть на баяне	- тоглоом.
Игрушка	- санал, бодол, хүсэл, санаа;
Идея	- в голову пришла
	- прекрасная идея
	- кто подал эту идею?
Идти, иду, идёшь, шёл, шла;	- цээжинд сайхан бодол төрөв;
шедший; идучи;	- эн саналыг хэн гаргав?
- идти пешком	- 1. явах
- идти вперёд	- явган явах
- идти в театр	- урагшаа явах;
- поезд идёт через час	- 2. очих, хөдлөх; - театрт очих; - галт тэрэг цаг болоод хөдөлнө.

- дождь идёт;
- снег идёт;
- эта улица идёт через весь город;
- 3. орох, унах;
- бороо орж байна;
- час унах (орж) байна
- 4. нэвт гарах, шувт өнгөрөх;

Из (изо), / предлог с род. п. /

- выйти из дома;
- привести из магазина
- энэ гудамж хот дундуур нэвт өнгөрие.
- аас (-ээс, -оос, -өөс);

Избрание

Избрать, / беру, - берёшь; /

- /- ал, - ала, - ило; избранный
- право избирать депутатов
- избрать специальность
- сонгох, шилэх;
- депутат сонгох эрх;
- мэргэжил шилж олох.

Известие

- последние известия

Извинение

- прошу у вас извинения
- учлал, учлах, хүлцэл, хүлцэх;

Извинить, / ю, -нишь; /

- извинённый (-ён, -ена)
- извините
- извините, я заставил
- vas долго ждать
- учлах, хүлцэх;
- учлаарай;
- удаан хүлээлгэсний минь уучилна уу.

Издать, / ам, - ашь, - аст, /

- /- адим, - адите, - адут; /
- издал (- а, - о), изданный (-ан, -ана, -ено)
- издать книгу
- издать приказ
- 1. хэвлэх, хэвлэн гаргах;
- ном хэвлэх;
- 2. гаргах, нийтлэх, тухаглах;
- тушаал гаргах.

Изложить, / ожу, - ожишь; /

- /- оженный. /
- изложить в немногих словах свое мнение
- 1. илтгэх, өгүүлэх, хэлж өгөх
- санаалаа цөөхөн үгээр илтгэх;
- 2. илтгэн бичих, найруулан бичих, бичгээр өгүүлэх, бичгээр өргөх;

- изложить на бумаге
- Изобретать, /- аю, -ешь, /**
- израсходовать все деньги
- Изучать, /- аю, -аешь, /**
- изучить, /- учу, - учишь; /
- изученный**
- изучить русский язык
- изучить древнюю рукопись
- я хорошо изучил этого странного человека
- Иметь, /- ю; - ешь, /**
- иметь деньги
- эта комната имеет одно окно
- иметь целью
- Имущество**
- недвижимое ~
- он унес все своё имущество
- Имя, имени, мн. имена, имён,**
- именам
- дать кому-нибудь имя
- как его зовут по имени?
- имя и фамилия
- письмо посыпайте на мое имя
- Иностранный**
- иностранный язык
- министерство иностранных дел
- Испекция**
- производить инспекцию
- цаасан дээр илтгэн бичих.
- зохион бутээх.
- зарах, үрэх, зарцуулах, хэрэглэчих;
- байдаг мөнгөе хэрэглэчих.
- 1. сурах, судлах;
- орос хал сурах;
- 2. судлах, шинжлэх;
- эртний бичмэл судлах;
- 3. судлах, судлан мэдэх, судлан ойлгох;
- энэ хачин хүнийг би сайн судалсан.
- тай (-тай; той) байх;
- мөнгөтэй байх;
- энэ тасалгаа ганц цонхтой;
- зорилготой байх.
- хөрөнгө, зоорь, хөрөнгө зоор,
- хөрөнгө хогшил, эд агуурс, юм;
- үл хэдлех хөрөнгө;
- хамаг юмаа яваад явсан.
- нэр;
- хэн нэгэнд нэр өгөх;
- түүний нэр хэн бэ?
- нэр овог.
- захидалыг миний нэрээр явуулаарай.
- гадаад, гадаадын;
- гадаад хэл;
- гадаад явдлын яам.
- байцаан зааварлах, байцаан зааварлалт, байцаалт, шалгалт, хяналт
- шалгалт хийх, байцаах.

Институт	- дээд сургууль
- сельскохозяйственный	
институт	- хөдөө аж ахуйн дээд сургууль.
Инструкция	- заавар;
- согласно инструкции	- заавар ёсоор;
- получить инструкцию	- заавар авах.
Инструмент	- 1. зэмсэг, багаж, багаж зэвсэг;
- хирургические инструменты	- мэс заслалын багаж;
- музыкальный инструмент	- хөгжмийн зэмсэг.
Интелегенция	- сэхэээтэн, оюутан сэхэээтэн.
Интересный рассказ	- сонин өгүүлэл.
Инфекция	- халдвэр
Иск	- зарга
- предъявить ~	- зарга мэдүүлэх;
- отказать в иске	- заргыг хэрэгсэхгүй болгох.
Исключить, /- чу, -чишь; /	
/- чёныйй (- ён, - ена)	- гаргах; хасах; хөөх;
- исключить из школы	- сургуулиас хөөх.
Искренняя благодарность	- үнэн сэтгэлийн талархал.
Искусство	- урлаг; уран сайхан;
- изобразительное ~	- дүрслэх урлаг;
- заниматься искусством	- урлаг судлах.
Испуг	- айдас; цочоо; бослого, үргэлэг.
Истина	- үнэн.
История	- түүх.
Итого / нареч./	- бүх дүн; бүгд; нийт;
- итого в сумме сто рублей	- бүгд зуун рубль.

К.

К (ко), /предлог с дат. п. /	- 1. - д, -т; - руу; - рүү; тийш;
- он пришёл к нам	- тэр манайд ирсэн;
- подъехать к станции	- өртөөнд ойртон очих;
- плыть к берегу	- эрэг тийш сэлэх;
	- 2. үед; хүртэл; - даа (-дээ, - доо, - дөө);
	- таа (- тээ, - тоо, - төө)
- приходи к двенадцати	

часам!	- арван хоёр цагийн уед ир!
- к вечеру пошёл дождь	- оройдоо бороо оров.
Кабинет	- өрөө; тасалгаа; танхим;
- начальника	- даргын өрөө.
Кадры	- боловсон хүчин
Каждый	- бүр, бүхэн; тутам;
- каждый день	- өдөр бүр;
- каждый труд должен быть оплачен	- ажил бүрийн хэлсийг олговол зохино;
- каждый из нас	- бид хүн бүр;
- каждую минуту	- минут бүр.
Как,/нареч./	- яагаад, яаж; хэр; ямар; хэн гэж, юу гэж;
- как это случилось?	- яагаад ийм юм болов?
- забыл, как это делается?	- уувийг яаж хийдгийг мартжээ?
- как ваше здоровье?	- таны бие хэр байна?
Какой.	- 1. ямар;
- какая сегодня погода?	- өнөөдөр тэнгэр ямар байна?
- какое сегодня число?	- 2. хэдний;
Календарь	- өнөөдөр хэдний өдөр вэ?
Камень	- цаг тооны бичиг, хуанли;
- бросать камнем	- цагийн хуваарь.
в кого-нибудь	- чулуу.
Канализационная труба	- хэн нэгэн рүү чулуу шидэх
Канатная железная дорога	- ариутгах татуурын хоолой.
Канцелярские принадлежности	- татлагат темер зам.
Капитал	- бичгийн хэрэгсэл.
- основной -	- хөрөнгө;
- оборотный -	- үндсан хөрөнгө;
Капитализм	- гүйлгээний (эргэлтийн) хөрөнгө.
Карман	- хөрөнгөт ёс.
Карманные часы	- өвер; харман; халаас.
Карта	- энгэрийн цаг.
- экономическая карта мира	- газрын зураг;
	- дэлхийн эдийн засгийн газрын зураг.

Карточка	- 1. зураг, хөрөг; - 2. тасалбар, хуудас;
- фотографическая карточка	- гэрэл зургийн хөрөг;
- визитная карточка	- нэрийн хуудас.
Катастрофа	- аюул, сүйдэл; сүйрэл; сүйд, аюул болох; сүйдэх, сүйрэх, сүйд болох; - галт тэрэг сүйдэх.
- железнодорожная ~	- 1. зугацах; зугацан явах; - дутгуйгаар зугацан явах;
Кататься, / аюсь, - аешься; /	- 2. гулгах; - тэшүүрээр гулгах.
- кататься на велосипеде	- чанар; яс;
- кататься на коньках	- сайн чанарын лийр.
Качество	- нарийн ажил.
- груши хорошего качества	- байр
Квалифицированный труд	- гурван өрөөтэй байр;
Квартира	- байрны хэлс телех.
- квартира в три комнаты	
- платить за квартиру	
Кивать, / аю, - аешь; /	- дохих, гэхэх;
кивнуть, / ну, - нёшь; /	- зөвшөөрч толгой дохих.
- кивнуть головой	- мухлаг.
в знак согласия	- буцалгах, даргинуулах; хеергэх; девийлгэх
Киоск	- сүү хеергэх.
Кипятить, / ячу; - ятишь; /	- хүчилтерегч.
- кипятить молоко	- хийх; тавих;
Кислород	- банкинд хийх;
Класть, кладу; кладёшь; клал (а)	- халаасанд хийх;
- класть в банк	- суурь тавих.
- класть в карман	- давуу.
- класть фундамент	- уур амьсгал; улирал;
Клей	- далайн уур амьсгал;
Климат	- эх газрын улирал.
- морской ~	- улирлын байдал.
- континентальный ~	- түлхүүр
Климатические условия	
Ключ	

Книга	- ном, бичиг
Когда /нареч./	- хэзээ, хэдийд, хэзэнээс;
- когда вы вернётесь?	- та хэзээ буцаж ирэх вэ?
Кожа	- арьс; шир; савхи; булигаар; сур;
- кожа на руке потрескалась	- гарын арьс сайртав;
- телечья кожа	- тугалын арьс;
- чемодан из кожи	- ширэн чемодан.
Количество	- тоо, too хэмжээ
Комната	- тасалгаа, өрөө;
Конец	- 1. төгсгэл; эцэс; сүүл, туйл; зах; хязгаар;
- нет конца	- зах хязгааргүй; төгсгэлгүй
- до конца	- төгсгэл болтол; дуустал
- конец верёвки	- 2. үзүүр;
Конституция	- таталганы үзүүр.
Контроль	- үндсэн хууль.
- общественный ~	- 1. хяналт; шалгалт;
- государственный ~	- олон нийтийн хяналт; - 2. хянан шалгах газар
Конфликт	- улсын хянан шалгах газар.
- вступить в конфликт	- арцалдаан; зерэлдээн; мөргөлддээн; буддлиан;
Кончить,/- чу, - чиши; - членный/	- арцалдах, зерэлдэх.
- кончить ремонт	- тэгсөх; дусгах; дүүргэх;
- кончить речь приветствием	- засвар дуусгах;
Копия	- үгээ баяр хүргэн тэгсгэх.
- копия картины	- 1. хуулбар; буулгавар;
- он точная копия отца	- 2. дууриасан; цутгасан юм шиг адил, - эцгэтэйгээ цутгасан юм шиг адил.
Корабль	- хөлөг онгоц.
Корень	- үндэс
Косить, кошу, косиши	- хадах.
Кость	- яс, хагадас.
Который	- хэдий, хэддүгээр; аль; хэдэн;
- который из двух?	- энэ хоёрын аль нь вэ?

- который час?	- хэдэн цаг болж байна?
Кочевать, /- чую, - чуешь /	- нүүх; нүүж суух, нүүдэл хийх, нүүдэллэх.
Край	- зах; хязгаар; хөвөө; ирмэг, хаяа; амсар.
Крайний срок	- эцсийн болзол.
Красить, красшу, красиши	- будах;
- красить ткань	- нэхмэлийг будах;
- красить крышу	- дээвэр будах.
Краска	- будаг.
Красота	- сайхан; гоо үзэсгэлэн
Кредит	- зээл
- коммерческий кредит	- наймааны зээл.
Крепить	- бэхлэх; уяж бэхлех.
Крепкая ткань	- бех нэхмэл;
Крепкий сон	- бех нойр;
Крепкий организм	- чийрэг бие.
Крестьянин	- тариачин, тариачин эр.
Кривой	- хямрал
Крик	- хашгирах дуун, хашгираан.
Критика	- шүүмжлэл.
Кровать	- ор
Кровь	- цус
- истекать кровью	- цусаар урсах;
- остановить кровь	- цус тогтоох.
Кто, кого, кому; кого; кем.	- хэн;
- кто вам сказал это?	- хэн танд энэ тухай хэлэв?
- Кто там?	- хэн бэ? хэн тэнд байна?
Кто-то	- хэн нэг хүн;
- кто-то заходил к вам	- танайд хэн нэгэн хүн ороод гарсан.
Куда	- 1. хаана; хаап;
- куда вы меня ведёте?	- та хаана намайг аваачиж байна?
	- 2. ийш тийш, юманд;
- если куда пойдёте,	- хэрэв ийш тийшээ явбал над хэлээрэй.
скажите мне	- соёл, соёл боловсрол
Культура	

Купание	- усанд орох;
- здесь хорошее место для купания	- энд усанд ороход сайхан газар.
Купить, куплю, купиши;	
купленный	- худалдан авах, авах.
Курить	- тамхи татах
Кусать	- хазах; зуух.
Кусок	- хэсэг зүсэм, хэрчим; өөдөс;
- кусок шёлка	- торгоны өөдөс;
- кусок хлеба	- зүсэм талх.
Кухня	- гал тогоо, гал тогооны өрөө
Кучка	- овоо; бөөм, бөөн.
Кушать,/- аю, - аешь /	- идэх; зооглох.
- пожалуйста, кушайте	- зооглох ажаамуу

Л.

Ладно	- за; болно; за яах вэ;
- ладно, будь по-твоему	- за яах вэ, чинийхээр болог.
Ласкать,/- аю, - аешь /	- энхрийлэх, таалах.
Лгать, лгу, лжёшь, лгал (-а, -о)	- худал хэлэх.
Лёгкая ноша	- хөнгөн уурэг
Лекарство	- эм;
- принять лекарство	- эм уух
Лень	- залхуу; залхуу хүрэх.
Лес	- ой; ой мод
Лестница	- шат;
- Подниматься по лестнице	- шатаар гарах;
- спускаться по лестнице	- шатаар буух.
Летать,/- аю, - аешь /	
лететь, лечу; летиши	- 1. нисэх; нисэж байх; - 2. давхих; гүйх; харайх.
Лечебное учреждение	- эмнэлгийн байгууллага.
Лечить, лечу, лечиши	- эмчлэх; анагаах; эмнэх
- лечить лекарствами	- эмээр анагаах;
- лечить туберкулёз	- сурьеэз анагаах.
Лежать,/- жу, - жишиь;/лёжа	- 1. хэвтэх;

- лежать на боку
- книга лежит на столе
- город лежит на берегу реки
- Линия**
- прямая линия
- Лист**
- лист из тетради
- лист железа
- Литература**
- художественная ~
- политическая ~
- Лицо**
- лицом к лицу
- Ловить, ловлю, ловишь**
- Логика**
- Ломать, /- аю, - аешь; /**
- /ломанный;/- ломать лёд
- Луна**
- полная луна
- при свете луны
- фазы луны
- Луч**
- лучи солнца
- рентгеновские лучи
- ультрафиолетовые лучи
- Лучше,/в знач. сказ./**
- старый друг лучше двух новых
- как можно лучше
- Лучший ученик**
- Любимый**
- любимая жена
- Любить, люблю, любишь,**
- хажуулдан хэвтэх;
- 2. байх;
- ном ширээн дээр байна.
- 3. орших, байх;
- хот голын эрэгт оршино.
- шугам зураас ;
- шулуун шугам
- хуудас; гөлмөн төмөр;
- дэвтрийн хуудас;
- гөлөм төмөр.
- утга зохиол, зохиол
- уран зохиол;
- улс төрийн зохиол.
- нүүр; царай; зус;
- нүүр нүүрээрээ.
- барих.
- учир зүй; учир шалтгааны ухаан.
- эвдэх; хагалах; хугалах;
- мэс хагалах.
- сар;
- тэргэл сар
- сарны гэрэлд
- сарны мөхлэг
- туяа; гэрэл; цацраг
- нарны гэрэл; нарны туяа;
- рентген цацраг
- хэт ягаан туяа
- аас (-ээс, - осс, - ёэс). сайн, дээр;
- нэг хуучин найз хоёр шинэ
- найзаас дээр;
- аль болохуйц сайн.
- сайн сурагч.
- амраг; янаг; хайртай, дуртай
- хайртай эхнэр.

- любящий, любимый.
- он любит охотиться
- цветы любят воду
- Любовь**
- по любви
- любовь к родине
- любовь к музыке
- Люди**
- молодые люди
- старые люди
- 1. янаглах; амраглах; дурлах; хайрлах;
- 2. дуртай (байх)
- тэр хүн ан агиах дуртай;
- цэцэгт ус хэрэгтэй.
- 1. амраг; янаг; амраг, хайр,
- амрагийн сэтгэл;
- хайр сэтгэлээр;
- эх орноо хайрлах;
- 2. авьяас, дур;
- хөгжмийн авьяас.
- хүн; хүмүүс; улс;
- залуу хумуус; залуу хүн;
- хөгшин хүн; настангүүд.

М.

- Магазин**
- универсальный -
- продовольственный -
- оптовый -
- Магнит**
- Маленький домик**
- Мало**
- Малограмотный человек**
- Малый рост**
- Мальчик**
- Массаж**
- Материал**
- Медленно**
- писать медленно
- идти медленно
- Менять, - яю, -яешь /**
- менять книги в библиотеке
- менять бельё
- менять квартиру
- дэлгүүр;
- их дэлгүүр;
- хүнсний дэлгүүр
- бөөний худалдааны дэлгүүр.
- соронзон.
- ечүүхэн байшин.
- бага, ечүүхэн; жаахан, бага сага; цеен.
- бичиг үсагт мую хүн,
- боловсрол багатай хүн
- нуруу бага.
- хөвгүүн; хүү; нутан.
- барихуй; илбэхуй, иллэг
- хэрэглэгдэхүүн, эд.
- удаан; алгуур; аажим, аяар; ааль;
- удаан бичиг;
- аяар явах.
- 1. арилжих; андалдах; солих;
- номын сайд ном солих;
- 2. сэлэх; солих; халах; сэлгэх;
- дотуур хувцас сэлэх;
- байр солих.

Место	- занять свое место - уступить кому-либо место - положить на место - рабочее место - по местам! - место рождения - глухое место - здесь много места - нет места	- 1. газар байр; суурь; суудал. - байраа эзлэх; - хүнд суудлаа найр тавьж өгөх; - байранд нь тавих; - ажлын байр; - байр байрандаа!
		- 2. газар; нутаг; - терсэн газар, терсэн нутаг; - беглүү газар;
		- 3. зайд; зайд завсар, чөлөөтэй газар;
		- энд зайд их байна.
Местожительство		- зайдгүй байна. - оршин суудаг газар; суудаг газар; - суурин нутаг.
Месяц	- месяц тому назад	- сар
		- ног сарын ёмни.
Мех	- лисий мех	- арьс, ангийн арьс; нэхий; - үнэгний арьс.
Мечта	- мечта о счастье	- санал; хүсэл; санаа; мөрөөдөл, хүслэн.
Мешок	- мешок муки	- жаргалын хүслэн.
Министерство	- - иностранных дел - - просвещения	- шуудай; хүүдий, таар; уут; - шуудай гурил.
Министр	- заместитель министра - премьер министр	- яам; - Гадаад явдлын яам; - Гэгээрлийн яам.
Минус		- сайд;
Мир		- орлогч сайд;
Мирная политика		- ерөнхий сайд.
Младший	- мой младший брат - младшее поколение	- хасах тэмдэг.
		- энх тайван.
		- энх тайвны бодлого.
		- 1. дүү, отгон; залуу; хойт;
		- миний дүү;
		- залуу үе, хойт үе.
Мнение	- высказать своё мнение	- санал, бодол;
		- саналаа хэлэх.

Много

- он много знает

- много лет прошло

Могила

- братская ~

- рыть могилу

Можно, (в знач. сказ.)

- это можно сделать

за два дня

- можно мне закурить

Мой

- мой сын

- мой друг

Мокрый платок**Молоток****Молчливый человек****Молчать, - чу; - чиши;****Монета****Море**

- выйти в море

- у моря

Морщинистое лицо**Мост****Музыка****Мука****Мусор****Мысль****Мыть**

- мыть в воде

Мягкий хлеб

- 1. их, их юм;

- тар (хүн) их юм мэднэ;

- 2. олон, их;

- олон жил өнгөрлөө.

- булш, булшны нүх;

- нийтийн булш;

- булшны нүх малтах;

- болох;

- үүнийг хоёр өдрийн дотор хийж болно;

- тамхи татах болох уу?

- миний; минь;

- миний хүү; хүү минь;

- миний найз; миний анд.

- нойтон алчуур

- алх.

- дуугай хүн.

- дуугай байх, дуугуй байх.

- зоос; мэнгэ.

- 1. тэнгис;

- тэнгист орох;

- тэнгисийн эрэгт.

- үрчгэр нүүр.

- гүүр.

- хөгжим.

- гурил.

- хог; хог буртаг; хог новш; новш.

- сэтгэл, сэтгэлэг.

- угаах

- усанд угаах.

- зөвлөн талх.

Н.**На, /предлог; /**

- писать на бумаге

- положить на стол

- 1. дээр; - д; т-;

- дээр бичиг;

- ширээн дээр тавих;

- лечь на диван - диван дээр хэвтэх;
- выйти на улицу - 2. - д, - т; - руу (-рүү), өөд, тийш;
- упасть на землю - гудамжинд гарах, гадаа гарах;
- идти на рынок - газарт унах;
- на запад - зах руу явах; зээлийн газар орох;
- лететь на самолёте - баруун тийш;
- ходить на лыжах - 3. - аар (-эр, -оор, -өөр)
- завод работает на нефти - онгоцоор нисэх;
- играть на скрипке - цанаар гулгах;
- отпуск на один месяц - нефтээр ажилладаг үйлдвэр;
- на пятидесятом году - хийлээр хөгжимдэх, хийлдэх;
- своей жизни - 4. - ын (-ийн), - ы (ий), - н, - д, - т, - аар (-эр, -оор, -өөр)
- на будущей недели - нэг сарын амралт;
- план на год - тавин насандaa;
- на три года - ирэх долоо хоногт;
- со дня на день - нэг жилийн төлөвлөгөө;
- купить на сто рублей - гурван жилээр;
- обед на пять человек - едреес едэрт;
- на рубль меньше - 5. - ын (-ийн), - ы (-ий); - н;
- на деньги - аар (-эр, -оор, -өөр)
- средство на строительство - зуун төгрөгийн юм худалдаж авах;
- материал на пальто - таван хүний хоол;
- учиться на инженера - нэг төгрөгээр бага; нэг төгрөгээр дутуу;
- разведка на нефть - мянгээр;
- разделить на три - 6. - ын (-ийн), - ы (-ий), - н; үйлт нэр;
- умножить пять на три - үйлт нэр + аар (-эр, -оор, -өөр);
- барилгын мэнгэ; барилга барих мэнгэ;
- пальто хийх эд;
- инженер болохоор сурх;
- нефтийн хайгуул;
- гуравд хуваах;
- тавыг гуруваар үржүүлэх;
- тай (-тэй, -той);

- матрац на пружинах
  - пальто на вате
  - говорить на русском языке
  - перевести с русского на монгольский язык
  - на голодный желудок
  - на свежую голову
  - у меня на глазах
  - на людях
- Наблюдать, - аю, - аешь**
- наблюдать как играют дети
  - наблюдать больного
  - наблюдать за уличным движением
- Награда**
- высокая правительенная ~
  - получить награду
- Наградить орденом**
- Нагрузить верблюд кладью**
- Надежда**
- возлагать надежду на кого-либо
- Надеть, -ену, -спешь; -ень; -детый,**
- надеть шапку на ребёнка
  - надеть чехол на стул
  - надеть кольцо на палец
  - надеть шубу
- Надзор**
- пүрштэй дэвсгэр;
  - хөвөнтэй пальто;
  - 9. - аар (- ээр, - оор, - ёөр); -д, -т;
  - оросоор ярих;
  - орос хэлнээс монголд өрчуулах;
  - 10, дээр, -д, -т;
  - өлөн дээрээ, өлөн элгэн дээрээ;
  - толгойнхоо сэргэлэн дээр;
  - 11. өмнө; дунд;
  - миний нүдний өмнө;
  - олны өмнө, олны дунд.
- 1. ажиглах, ажиглан харах;
  - хүүхдүүд яаж тоглохыг ажиглах;
  - 2. ажиглан шинжлэх,
  - өвчтөнийг ажиглан шинжлэх;
  - 3. хянах, харгалзах, хянан харах;
  - гудамжны хөдөлгөөнийг хянан харах
  - шагнал, шан;
  - засгийн газрын хүндэт шагнал;
  - шагнал хүртэх.
  - одонгоор шагнах.
  - тэмээнд ачаа тэгнэх.
  - найдвар, найдлага, найдал; горьдалого, горь, горьдол, итгэл;
  - хэн нэгэн хүнд найдах.
- 1. өмсгөх, өмсүүлэх;
  - хүүхдэд малгай өмсгөх;
  - 2. углах;
  - сандлын бүрээс углах;
  - 3. зүүх;
  - хуруунд бөгж зүүх;
  - дээл өмсөх.
  - хяналт;

прокурорский -	- прокурорын хяналт.
Надо, в знач. сказ.	- хэрэгтэй, ёстой; хэрэглэх; зохих;
- надо послать, письмо	- захидал явуулах хэрэгтэй;
- надо воды	- над ус хэрэгтэй; би ус хэрэглэнэ;
- что вам надо?	- танд юу хэрэгтэй вэ? та юу гээ вэ?
Надпись	- бичээс гарчиг;
- надгробная ~	- хүүрийн оршлын бичээс.
Назад, нареч.	- гэдрэг; сөрөг; хойш, буцаж;
- пятиться назад	- гэдрэг ухрах;
- шаг назад Название	- алхам хойшоо.
Название	- нэр; гарчиг;
~ растения	- ургамлын нэр;
~ книги	- номын гарчиг.
Назначить, - чу, - чиши; - членный;	- тогтох, тогтоох, болзох;
- назначить цену	- үнэ тогтоох;
- назначить день встречи	- уулзах өдөр болзох.
Найти потерянную вещь	- гээсэн юмаа олох.
Наказание	- ял; шийтгэл.
Накипь	- хөөс, цээр, өрөм, нитгэл.
Накопить, большой опыт	- хуримтлуулах их туршлагатай
Накопить колбас	- хиам утаж болгох.
Накрыть стол скатертью	- ширээ бүтээлгээр бүтээх.
Налог	- албан татвар, алба; татвар
- подоходный ~	- ашгийн татвар;
- облагать налогом	- албан татвар ноогдуулах;
- уменьшить налоги	- албан татварыг хорогдуулах.
Нападение	- довтлох, дайрах, ҳалдах, довтлого, хадлага;
- внезапное ~	- гэнэтийн довтлого;
- вооруженное ~	- зэвсэгт хадлага.
Написать, -ишу; -ишешь; -исанный	- бичих.
Напиток	- унд, ундаа;
- прохладительные напитки	- сэруун ундаа;
- спиртные напитки	- охийн ундаа.
Направить заявление в суд	- шүүхэд өргөдөл илгээх.
Направить больного к врачу	- өвчтөнийг эмчил явуулах.

Направить на работу	- ажилд томилох.
Напрасный труд	- дэмий ажил, үргүй ажил.
Напряжённая работа	- хүч гаргах ажил.
Народ	- ард; ард түмэн.
Нарушить покой	- амгаланг алдагдуулах.
Нарушить сон	- нойр таслах.
Население	- хүн ам;
- город ское ~	- хотын хүн ам;
- сельское ~	- хөдөө тосгоны хүн ам.
Наследство	- өв, өв хөрөнгө
- получить наследство	- өв залгамжлах.
Настоящий друг	- үзэн нэхэр, ёстой анд.
Наука	- шинжлэх ухаан, эрдэм, ухаан.
Находить, / ожу, - одишиь /	- 1. олох;
	- 2. болгох.
Национальность	- ястан, угсаатан, үндэстэн.
Нация	- үндэс, угсаа.
Начало	- эх, анх, түрүү, түрүүч, эхлэлт;
- начало учебного года	- хичээлийн жилийн эх;
- начало улицы	- гудамжны эх.
Начальник	- дарга.
Начать постройку	- барилга барьж эхлэх, барилга эхлэх.
Наш долг	- манай үүрэг, бидний үүрэг
Наша родина	- манай эх орон.
Не, /частица /	- гүй, үгүй, биш; үл, эс, бүү; битгий;
- я не пойду домой	- би гэртээ харихгүй;
- не уходи	- битгий яв;
- он не любитель гулять	- тэр (хүн) зугаалах дуртай хүн биш.
Небо	- тэнгэр, огторгуй
Небольшая комната	- жижигхэн тасалгаа.
Небольшая сумма	- бага зэрэг менгэ, цеен төгрөг.
Невозможно, /нареч./	- болохгүй, бутэхгүй, болшгүй, бүтэшгүй.
Неграмотный человек	- бичиг мэдэхгүй хүн.
Недалеко, /нареч./	- ойр, дөт, ойрхон, энүүхэнд, холгүй
- ой живёт недалеко	- тэр (хүн) энүүхэнд суудаг.

- Недостатки в работе** - ажлын дутагдал.
- Недра** - газрын хэвэл; газрын баялаг;
- в недрах земли
  - разработка недр
- Неизвестно,/нареч./** - газрын хэвэлд; газар дор;
- газрын баялгийг ашиглах;
  - мэдэгдээгүй, танигдаагүй;
  - хэн болох нь мэдэгдээгүй;
- Неизвестно кто** - түүний хaa суудаг нь мэдэгдээгүй.
- Неизвестно его** - 1. болохгүй; горигүй;
- Неизвестно** - 2. үүний тухай бодож ч болохгүй;
- Нельзя ./нареч./** - 2. ул болно; хориотой;
- об этом нельзя и подумать
  - здесь курить нельзя
- Ненависть** - энд тамхи татаж үл болно.
- Неоднократные напоминания** - үзэн ядах.
- Нервная женщина** - олонтаа сануулах.
- Несложный вопрос** - хийрхүү эмэгтэй.
- Несмотря,/предлог./** - бэрх биш асуудал; хялбар асуулт.
- несмотря ни на что
  - несмотря на дождь
- Нести кладь на спине** - боловч; вч; ч;
- Нести ребёнка на руках** - юу боловч;
- Несчастье** - бороо оровч, бороотой ч.
- Нет,/в знач. сказ./** - юм уурч явах.
- хүүхэд гар дээрээ өргөж явах.
  - гай, үйл, тотгор, осол, аюул.
  - 1. угүй (байх), байхгүй (байх), алга (байх)
  - гэртээ хэн ч байхгүй байна;
  - 2. частица угүй; биш;
  - угүй, зэвшөөрехгүй;
  - явах уу, угүй юу?
- Низкая комната** - намхан тасалгаа.
- Низкое качество** - чанар муу.
- Нижнее белье** - дотуур хувцас.
- Нитка** - утас
- Ницца старуха** - гүйлгачин хөгшин.
- Новобрачные** - сая гэрлэгсэд.
- Новоселье** - 1. шинэ байр; шинэ гэр;
- 2. шинэ гэр мялаах.

Новость	- 1. шинэ зүйл, шинэ нээлт;
	- 2. сонин;
- последние новости	- сүүлчийн сонин.
Новый	- шинэ;
- новый год	- шинэ жил; цагаан сар;
- новый костюм	- шинэ хувцас.
Номер	- 1. дугаар; 2. хэмжээ; 3. ерөө; тасалгаа
Норма выработки	- үйлдвэрлэх хэмжээ.
Носить, ношу, носишь, ношенный	- авч явах, өргөж явах, УУРЧ явах, авчрах
Ночь	- шене;
- на дворе ночь	- шене болов; харахуй болов;
- спокойный ночи!	- сайхан нойрсоорой!
Ну, /межд./	- заа;
- ну скорей!	- заа түргэл!
Нужно, /в знач. сказ./	- хэрэгтэй; таарна, зохино;
- мне нужно пять рублей	- надад таван рубль хэрэгтэй;
- нужно торопиться	- шамдах хэрэгтэй.
Нюхать, /- аю; - аешь . /	- 1. үнэрлэх; шинших; - 2. үнэртэх; татах.
Нянчить, /- чу, чиши/	- сувилах; асрах; харах.

О.

Оба	- хоёулаа, хоёр;
- оба брата	- ах дүү хоёулаа;
- они оба заболели	- хоёулаа өвджээ;
- обеими глазами	- хоёр нүдээрээ.
Обещать, - аю, - аешь; - ёщаний;	- 1. амлах, ам егэх; ам алдах;
- обещал, что придет	- ирэ гэж амласан;
	- 2. болох төлөвтэй байх;
	болов маягтай байх;
- день обещал быть теплым	- дулаан өдөр болох төлөвтэй байх.
Обеспечить свою семью	- гэр булийнхээ хэрэгцээг хангах.
Обида	- гомдол; доромжлол;
- терпеть обиду	- доромжлолыг тэсвэрлэх.
Обидеть замечанием	- зэмлэн гомдоох.

Обмануть,/- ану, - анишь; - анутый;/-	1. мэхлэх; залиах; өвлөх; хураах; - обмануть покупателя - обмануть чье либо доверие	- худалдан авагчийг залилах; - 2. хөсөрдүүлэх, талаар болгох; - хүний итгэлийг хөсөрдүүлэх.
Обмен		- солилцоо; солилцох.
Обморок		- муужрах, муурах;
	- упасть в обморок	- муурч унах.
Обнимать,/- аю, - аешь./-		- 1. хүзүүдэх, тэврэх; - 2. багтаах, хамрах; - 3. ухааныг нь олох, ухах.
Обнять за шею		- хүзүүдэх; хүзүүгээр тэврэх.
Оборона		- хамгаалалт; хамгаалах; батлан хамгаалах, кориглол.
	- перейти от обороны к наступлению	- хамгаалж байгаад давших; кориглож байгаад давших;
Образование	- крепить оборону страны	- батлан хамгаалах хүчийг зузаатгах. - боловсрол; гэгээрэл, эрдэм сурах, сурах боловсрох.
Образованный человек		- боловсролтой хүн.
Обратно,/нареч./		- гэдрэг; сэргэ, эргэж, буцаж, эргүүлж; - эргэж явах, буцах;
	- пойти обратно	- менгээ буцааж авах.
	- получать обратно деньги	- ирэх очихын билет.
	- билет туда и обратно	- буцах зам.
Обратный путь		- хуруугаа эсгэх.
Обрезать палец		- шашны ёсоор холбох бегж;
Обручальное кольцо		гэрлэсний тэмдэг болох бегж.
Обряд		- зан үйл; ёс, ёслол;
	- свадебные обряды	- хурим ёслол.
Обслужить покупателя хорошо		- худалдан авагчийг сайн үйлчлэх.
Обувь		- гутал.
Обувной магазин		- гутлын дэлгүүр.
Общество		- нийгэм.
Объявление		- 1. сонсгох; мэдэгдэх; зарлах, тунхаглах; - 2. зар; зарлал; сонсгол, тунхаг;

- газетное объявление	- сонины зарлал;
- повесить объявление	- зарлал өлгөх; зарлал хадах.
Объяснить свою мысль	- бодлого тайлбарлах.
Обыск	- нэгжих; нэгжлэг; нэгжилт;
- произвести обыск	- нэгжих.
Обыскать квартиру	- байрыг нэгжих.
Обычай	- заншил; зуршил.
Огонь	- гал; гэрэл;
- огонь в печи	- зуухны гал;
- сгореть в огне	- галд шатах;
- работать при огне	- гэрэл барьж ажиллах.
Огород	- ногооны газар.
Одежда	- хувцас; хувдас хунар;
- верхняя ~	- гадуур хувцас;
- рабочая ~	- ажлын хувдас
Одеть ребёнка в пальто	- хуухдэд пальто ёмсгэх.
Ожидание	- хүлээх
- зал ожидания	- хүлээх танхим.
Ожидать поезда	- галт тэрэг хүлээх.
Ожог	- түлэгдэх; шазрах.
Озеро	- нуур
- солёное ~	- давстай нуур.
Оказать помощь	- тусламж өгөх.
Океан	- далай.
- тихий океан	- Номхон далай.
Окно	- доих; гэгээвч.
Окончить работу	- ажлаа дуусгах.
Окончить школу	- сургууль тэгсгэх.
Опасность	- аюул; осол;
- предупредить опасность	- ослоос болгоомжлуулах.
Опасное место	- аюултай газар.
Операция	- хагалгаа; хагалгаа хийх; хагалах.
Оплата труда	- хөдөлмерийн хэлс төлөх.
Оплатить расходы по командировке	- томилотын зардлыг олгох.
Опоздать на заседание	- хуралд хождох.
Определить расстояние	- зайн бодож олох.

Определить время отъезда	- явах цагийг урьдаас тогтоох.
Оптовая торговля	- бөөнөөр худалдах.
Орган слуха	- сонорын эрхтэн
Орден	- одон.
Оркестр	- найрал хөгжим.
Орудия труда	- хөдөлмөрийн багаж зэвсэг.
Оружие	- зэвсэг; зэр зэвсэг; буу зэвсэг; буу;
- холодное ~	- хүйтэн зэвсэг;
- огнестрельное ~	- галт зэвсэг, буу.
Осмотр	- үзэх; үзлэг;
- таможенный ~	- гаалийн үзлэг, гааль үзэх.
Осмотреть выставку	- үзэсгэлэн үзэх.
Осмотреть больного	- ёвчтенийг үзэх.
Оставить книгу дома	- гэртээ номоо орхих.
Оставить хлеб на ужин	- талхнаасаа оройн хоолонд үлдээх.
Остановка	- буудал; зогсоол.
Остаток обеда	- хоолны үлдэц, хоолны шавхруу.
Осторожно	- болгоомжтой; болгоомжлон; аяархан
Ответ	- хариу;
- получить ответ на письмо	- захидалын хариу авах
- ответ на задачу	- бодлогын хариу.
Ответить на вопрос	- асуултанд хариулах.
Ответное письмо	- хариу захидал.
Отдать долг	- ерөө эргүүлж өгөх.
Отдел кадров	- боловсон хүчний хэлтэс.
Отдых	- амрах; амралт;
- право на отдых	- амрах эрх;
- день отдыха	- амралтын өдөр;
- дом отдыха	- амралтын газар.
Отказ на просьбу	- гүйхад үгүй гэх.
Откровенный разговор	- илэн далангүй яриа.
Открыть дверь	- хаалга тайлах.
Открыть путь	- зам нээх.
Открывать воду	- ус тавих.
Откуда ты идёшь?	- чи хаанаас явж байна?
Отлично ответить на экзамене	- шалгалтаанд онц сайн хариулах.

- Отложить деньги на поездку - юманд явах гэж мэнгэ хуримтлуулах.
- Отнести книгу в библиотеку - номын санд ном аваачиж өгөх.
- Отнять деньги - мэнгий нь булаах.
- Отнять ребёнка от груди - хүүхдийг хөхнөөс нь салгах.
- Стойти от двери - хаалганаас зайллах.
- Отопить дом - галлаж гэр дулаацуулах.
- Отопление - дулаацуулах; халаах; халаалт
- паровое ~
  - дровяное ~
- Отправить деньги почтой - уураар дулаацуулах;
- Отправление поезда - түлээгээр дулаацуулах.
- Отпустить детей на каток - шуудангаар мэнгэ илгээх.
- Отпустить товар - галт тэрэг явуулах; галт тэрэг явах.
- Отрезать кусок хлеба - хүүхдүүдийг гулгуурт очуулах.
- Отрицательный ответ - бараа олгох.
- Отстать от поезда - эзэм талх эзсэх.
- Отчего он **не** пришёл? - татгалзсан хариу; үгүй гэсэн хариу
- Отчёт - галт тэрэгнээс хождох.
- годовой ~
- Оформить договор - тэргээд ирсэнгүй вэ?
- Оформление документов - тайлан; тайлан илтгэл, тайлагнах;
- Охлаждение воздуха - жилийн тайлан.
- Охрана труда - гэрээ бичгээр үйлдэх
- Охранять скот - баримт бичгийг үйлдэх
- Охлаждение воздуха - агаар сэргүүцэх.
- Охрана труда - хөдөлмөр хамгаалал.
- Охранять имущества - мал манах.
- Очаровательный голос - хөрөнгийг үнэлэх.
- Очаровательной внешности - ээлжийн амралт
- Очаровательной внешности - сонины ээлжит дугаар.
- Очаровательной внешности - 1. ээлж;
- встать по очереди
  - в первую очередь
  - в порядке очереди
- Очаровательной внешности - 2. ээлж дараа; ээлж дугаар; дугаар;
- стоять в очереди
  - длинная очередь
- Очки - ээлж дараагаар зогсох;
- Очки - урт дараалал.
- Очки - нүдний шил;
- Очки - нүдний шил зүүх.
- носить очки

Очное обучение	- өдреөр сурах, эчнээ сургалт
Ошибка	- алдаа; эндэл; андуурал;
- грамматическая ~	эндуурэл, ташаарал;
- исправить свою ошибку	хэл зүйн алдаа;
- допустить ошибку	алдаагаа засах;
Ошибочное мнение	алдаа эндэл гаргах алдаатай санал.

II.

Падать,/- аю, - аешь,/	- 1. унах; ойчих; - гэдэргээ унах; өөдөө харж унах;
- падать навзничь	- мориноос ойчих;
- падать с лошади	- 2. орох; - цас орж байна.
- снег падает	- ухаан алдаа;
* падать в обморок	- хүйтэрч байна.
* температура падает	- унийн уналт, унэ буурах
Падение цен	- 1. багц; боодол; уут;
Пакет	- юмыг уутанд хийх; - 2. албан бичиг; битүүмж;
- завернуть вещи в пакет	- битүүмж задлах;
- вскрыть пакет	- шархны боолт.
- индивидуальный ~	- хуруу;
Палец	- эрхий хуруу;
- большой ~	- долоовор хуруу;
- указательный ~	- ядам хуруу.
Палка	- мод; саваа; бэрээ; бялуу; шийдэм.
Память	- 1. ой; цээж; цээжлэх; санаа;
- врезаться в память	- ойнд орох;
- выучить на память	- цээжлэх
- вечная память	- 2. дурсах; дурсгах;
- подарить на память	- менхийн дурсгал;
Паралич	- дурсгал болгон бэлэглэх.
- паралич ноги	- саа өвчин; сүүдэр өвчин; гариг өвчин;
- его разбил паралич	- хөлийн саа;
	- түүнд саа өвчин тусчээ.

Парень	- залуу хүн; залуу эр; эр хүн; хүү.
- парни и девушки	- эрэгтэй, эмэгтэй залуус.
- он парень хороший	- тэр зүгээр эр шүү
- здоровый парень	- чийрэг хүү; лужгар эр.
Парикиахерская	- үсчний газар; үс засах газар, үсчин
Парк культуры и отдыха	- соёл, амралтын цэнгэлдэх хүрээлэн.
Партия I.	- нам;
- вступить в партию	- намд орох; намд элсэх.
Партия II.	- 1. анги
- геологическая	- геологийн шинжилгээний анги;
изыскательская ~	- 2. хэсэг; бөөн; суурь;
- партия товаров	- бөөн барав;
- партия обуви	- хэсэг гутал;
- сыграть партию в шахматы	- 3. тавил; өрөг;
Пасмурная погода	- өрөг шатар тавих.
Пастух	- бүрхэг тэнгэр; бүрхэг ёдер.
Патриот	- малчин, мал хариулагч.
Пахать поле	- эх орноо хайрлагч; эх оронч.
Пачкать руки	- газар хагалах.
Певец (певица)	- гарса будах.
Педагогический институт	- дуучин, дуулагч; эмэгтэй дуучин
Пекарня	- сурган хүмүүжүүлэхийн дээд сургууль,
Пенсия	багшийн дээд сургууль
- получить пенсию	- талх барих газар, талх хийх газар.
- быть на пенсии	- тэтгэвэр, сүл цалин;
Переводить,/- жу, - одиши/-	- тэтгэвэр авах;
Переводчик	- тэтгэвэрт гарах, тэтгэвэрт байх.
- переводчик с русского	- орчуулах, хөрвүүлэх.
языка на монгольский	- орчуулагч, хэлмэрч;
- я им сказал через	- оросоос монгол халэнд орчуулагч;
переводчика	- би хэлмэрчээр дамжуулан тэдэнд хэлэв.
Перед,/предлог с тв. п./	- 1. ёмне, урд;
- перед домом	- гэрийн ёмне, байшингийн урд;

- перед ним
- передо мной
- мыть руки перед едой
- перед праздником
- Передать письмо
- Передача имущества
- Принести передачу больному в больницу
- Перейти улицу
- Перепись населения
- Перестройка
- Переходить в другую квартиру
- Переходить на другую работу
- Перечисление денег на текущий счёт
- Песня
  - народная ~
  - петь песню
- Песок
- Печатать, / аю, - аешь ./
  - печатать книги
  - печатать статьи в журнале
  - печатать на пищущей машинке
- Печать
  - удостоверить подпись печатью
- Писать, пишу, пишешь; писан
  - писать мелко
  - писать отчёт
  - писать роман
- Письмо
  - написать письмо
- ёмнө нь;
- миний ёмнө, урд минь;
- 2. ёмнө, урьд;
- хоолны ёмнө гарсаа угаах
- баярын урьд.
- захидал дамжуулж өгөх.
- эд хогшилыг шилжүүлэн өгөх.
- эмнэлгийн өвчтөнд эргэлт оруулах.
- гудамж хөндлөн гарах.
- хүн амын тооллого.
- өөрчлен байгуулах, өөрчлен засах, сэлбэж шинээтгэх, өөрчлен байгуулалт
- өөр байранд нүүх.
- өөр ажилд шилжих.
- харилцах дансанд мөнгө шилжүүлэх.
- дуу, дуулал
- ардын дуу
- дуу дуулах.
- элс
- 1. хэвлэх, барлах, дармалдах;
- ном хэвлэх;
- сэтгүүлд өгүүллүүдийг хэвлэх;
- 2. цохих; машинадах
- бичгийн машинаар цохих.
- тамга, тэмдэг, тийз;
- гарын угсийг дамга дарж батламжлах.
- бичих; зохиох.
- жижгээр бичих;
- тайлан бичих;
- роман зохиох.
- захидал, захиа, бичиг;
- захидал бичих;

- заказное письмо - баталгаатай захидал;
- поздравительное письмо - баяр хүргэх бичиг.
- Питание**
  - искусственное питание - 1. тэжээх, хооллох;
  - больного - евчтенийг зохиомол аргаар хооллох;
  - молочное ~ - 2. хоол, идээ, хүнс;
  - диетическое ~ - цагаан идээ;
  - продукты питания - цагаан хоол;
  - хүнсний зүйл.
- Пить, /пью, пёшь, пил (-а, -о);**
  - пей; питый (пит, пита, пито) - 1. уух, ундаасах;
  - пить чай - цай уу;
  - мне хочется пить - юм уумаар байна, би ундаасаж байна;
  - пить за здоровье друзей - 2. уух, дугараа барих;
  - пить за здоровье друзей - найз нарын эрүүл мэндийн телее уух.
- Пища**
  - здоровая ~ - хоол, идээ, хүнс;
  - лёгкая ~ - сайн хоол;
  - хэнгэн хоол
- Плавать, /- аю, - аешь, /**
  - он хорошо плавает - 1. самрах, усчлах, оймох, сэлэх;
  - дерево плавает в воде - тэр сайн сэлдэг;
  - дерево плавает в воде - 2. хөвөх;
  - мод усанд хөвж байна.
- План**
  - работать по плану - 1. төлөвлөгөө;
  - выполнить план - төлөвлөгөөтэй ажиллах;
  - план города - 2. дэвсгэр зураг, зураг; тойм зураг
  - план города - хотын дэвсгэр зураг.
- Плечо**
  - нести на плече - мэр, бугалга;
  - похлопать по плечу - мэрэн дээрээ өргөөд явах;
  - похлопать по плечу - мэрийг алгадах.
- Плод**
  - съедобные плоды - жимс;
  - иддэг жимс.
- Плохо, /нареч, /**
  - плохо поступить с кем-либо - хунд муу юм хийх;
  - он плохо говорит - тэр монголоор муу ярьдаг;
  - по-монгольски

- плохо понимать
- площаадь
- плюс
- По,/предлог/
- идти по дороге
- идти по улице
- бегать по магазинам
- ходить по театрам
- говорить по телефону
- хлопотать по хозяйству
- отличный по качеству
- по старинному обычаю
- старший по возрасту
- поезда ходят по расписанию
- по два
- по приказанию
- поступать по закону
- по моей просьбе
- по обязанности
- гладить по голове
- чемпион по шахматам
- родственник по матери
- работать по найму
- расставить мебель
- по комнате
- рассадить всех по местам
- пойти по воду
- пойти по ягоды
- по окончанию работы
- по истечению срока
- по моему мнению
- муу ойлгох.
- талбай.
- нэмэх тэмдэг, нэмэх
- 1. - аар (- ээр, - сор, - ёэр)
- замаар явах;
- гудамжаар явах;
- дэлгүүрээр гүйх;
- театраар явах;
- утсаар ярилцах;
- аж ахуйгаар оролдох;
- чанараар онц;
- хуучин заншилаар;
- насаар ах;
- галт тэрэг цагийнхаа хуваарыар явдаг;
- хоёр хоёроор
- 2. ёсоор;
- тушаал ёсоор;
- хууль ёсоор явуулах;
- миний гүйсан ёсоор;
- үүргийн ёсоор;
- 3. - ыг, - ийг, - г;
- толгойг илэх;
- 4. - ын, - ийн, - ны, - ний, - н;
- шатрын аварга;
- эхийн талын төрөл, нагац нар;
- хөлслний ажил хийх.
- 5. - д, - т;
- тасалгаанд ширээ сандал зохицуулан тавих
- бүгдийг суудалд нь суулгах;
- усанд явах;
- жимсэнд явах
- ажлаад дуусахад
- хугацааг дуусахад;
- миний санаход.

- работать по плану
- дешёвый по цене
- он не приехал по болезни
- ходить по комнате
- гулять по утрам
- Победа**
- одержать победу
- Победить в споре**
- Повод**
- повод для ссоры
- без всякого повода
- Погода**
- сводка погоды
- перемена погоды
- стоит отвратительная погода
- погода устанавливается
- хорошая погода
- Погрузка**
- Под (подо) /предлог/**
- поставить под стол
- находится под столом
- работать под землей
- под руководством
- отвести участок под сад
- поле под картофелем
- в ночь под новый год
- попасть под дождь
- идти под дождём
- отдать под суд
- петь под аккомпанент рояля
- тай, - той, -тай;
- телевлэгээтэй ажиллах;
- хямд үнэтэй, хямд үнэр.
- 7. учраас;
- тар евчтэй учраас ирсэнгүй;
- 8. - уур, - УУР:**
- тасалгаа дотуур явах
- өглөөгүүр зугаалах.
- ялалт, ялах;
- ялалт хийх, ялж гарах.
- маргаанд ялж гарах.
- шалтаг, шалтгаан;
- хэрүүлий шалтаг;
- ямар ч шалтгаангүйгээр.
- цаг уур, тэнгэр, ёдер;
- цаг уурын мэдээ;
- цаг уур солигдох;
- тэнгэр их муухай байна;
- цаг уур сайжирч байна.
- цэлмэг ёдер, сайхан ёдер
- ачих, ачаа ачих, тээх, ачаа тээх.
- 1. дор;
- ширээн дор тавих.
- ширээн дор байх, ширээн дор хэвтэх
- газар дор ажиллах;
- удирдлагын дор, удирдлагаар;
- 2. -ын, - ийн, - н (-ны, -ний);**
- цэцэрлэгийн газар болгох;
- темсний талбай;
- шинж жилийн ёмнөх үдэш;
- 3. -д, -т;**
- бороонд дайрагдах;
- бороо орж байхад явах;
- шүүхэд өгөх;
- 4. - тай (-тай, - той);**
- тегэллдер хуурын найрлагын

- хамсраатай дуулах;
- рыба под соусом
  - писать под диктовку
  - под предлогом
  - под влиянием гнева
  - жить под Москвой
  - отдалать мебель под орех
  - под золото
  - ей под сорок
  - под старость
  - под вечер
  - взять деньги под расписку
  - дать деньги под расписку
  - под залог вещей
- Подавать надежды
- Подавить страх
- Подавленное настроение
- Подарок
- получить подарок
  - преподнести подарок
- Подать,/-ам, -ашь, -адим, -адите, -адут; /
- подал (- ала, - ало); подай;
  - поданный (- ан, - ана, - ано); - авч өгөх, авчирч өгөх
  - подать пальто
  - подать стул
  - подать обед
- Подача сигнала
- Поднимать тяжесть
- Поднять руки
- ~ голову
- сумстай загас;
  - 5. - аар (- ээр, -оор, - eer)
  - хэлж өгснөөр бичих;
  - нэрийдлээр;
  - уур хилэнгийн иллеөгөөр, уурандаа
  - 6. ойр, дэргэд;
  - Москвагийн ойр суух;
  - 7. шиг, мэт, шигээр, мэтээр;
  - эд хогшлыг самрын яс мэт өнгөлөх;
  - алт шиг;
  - 8. шахам, шахаж байх, болж байх, болох гэж байх;
  - тэр авгай деч шахам настай
  - настай болж байх;
  - удэш болж байхад,
  - 9. - ж, - аад;
  - гарын үсэг зурж мэнгэ авах;
  - гарын үсгийг зуруулж мэнгэ олгох;
  - юмны дэячин болгож.
  - найдуулах, найдаж болмоор байх.
  - айхаа болих, айдсаа булих.
  - уруу царайтай байх.
  - бэлэг
  - бэлэг авах;
  - бэлэг барих.

- ~ цены
- ~ заработка
- ~ упавшего
- Подпись**
- Подпись**
- поставить свою подпись
- Подрезать деревья в саду**
- Подход поезда к платформе**
- Подъём тяжести**
- Поехать, - еду, -едешь**
- поехать в Москву
- поехать в гости
- Пожалуйте ко мне в комнату**
- Пожалуйста, /частица /**
- дайте мне, пожалуйста,
- воды
- пожалуйста, не шумите
- Пожар**
- тушиТЬ пожар
- лесной -
- Пожарная лестница**
- ~ безопасность
- ~ команда
- Позвольте закурить?**
- Поздний вечер**
- Поздравительная телеграмма**
- Поздравить с днём рождения**
- Поздравить с праздником**
- Пойти, /-йду, -йдёшь;/пошёл (-ша)**
- пойти прямо
- пойти пешком
- пойти в гости
- попшли к врачу
- Покрыть стол скатертью**
- Поле**
- унэ ахиулах, унэ нэмэгдүүлэх;
- ажлын хөлсийг нэмэгдүүлэх.
- ойчсон хүнийг өргөж босгох.
- захиалга, захиалах.
- гарын үсэг;
- гарын үсэг зурах.
- цэцэрлэгийн модыг тэгшлэн засах.
- галт тэрэг тавцандaa ойртож очих.
- хувд юм өргөх.
- мордох, орох, явах, очих;
- Москва руу мордох
- айлчилж очих.
- манай гэрт морилон орно уу;
- хичээгээрэй, хичээж, зүгээр, гуйя,
гуйж байна;
- надад ус өгнө уу;
- гуйя, битгий шуугиач;
- түймэр, гал, гал дэл, галын аюул;
- түймэр унтраах;
- ойн түймэр
- түймрийн шат;
- түймрийн аюулаас хамгаалах.
- гал команда
- тамхи татааж болох уу?
- үдэш оройхон.
- баярын цахилгаан.
- терсөн едреэр баяр хүргэх.
- баярын мэндчилгээ дэвшүүлэх
- явах, очих;
- шууд очих, чигээрээ явах
- явган явах;
- зочлон очих
- эмчид очив.
- ширээг бүтээлгээр бүтээх.
- 1. тал, хээр, хээр газар;

Полезная жилая площадь

- тарьсан газар, тарианы газар.

Политика

- орон сууцны ашигтай талбай.

Политический деятель

- бодлого, улс төрийн бодлого;

Полный кувшин воды

- улс төрийн зүтгэлтэн.

Положительное решение

- домбо дүүрэн ус.

Получить письмо

- зөвшөөрөх шийдвэр, нааштай шийдвэр

- ~ зарплату*

- захидал хүлээн авах;

- ~ премию

- цалин авах;

- ~ разрешение

- шагнал авах;

- ~ приказ

- зөвшөөрөл авах;

- тушаал авах.

Помнить стихотворение наизусть

- шулгийг цээжээр мэдэх.

Пора вставать

- босох цаг боллоо;

- ~ спать

- унтах цаг боллоо;

- ~ на работу

- ажилд явах цаг боллоо.

Портить своё здоровье

- биеэ муудуулах.

Посадка капусты

- байцаа тарих;

- ~ деревьев

- мод суулгах;

- ~ в поезд

- галт тэргэнд суух.

Посещение больного

- өвчтэй хүнийг эргэх;

- ~ занятый

- хичээлд суух.

Последний

- 1. сүүлийн; 2. сүүлийн үеийн.

Поставить машину в гараж

- гараашид машин тавих

Посторонним вход воспрещён

- гадны хүн орж болохгүй.

Постоянная работа

- тогтмол ажил.

Поступить на работу

- ажилд орох.

Потерять ключ

- түлхүүрээ гэх;

- ~ деньги

- мөнгө алга болгох.

Похожий

- адил, адилхай, тестэй, тэссеэтэй.

Похоронное бюро

- оршуулах товчоо.

Почва

- хэрс, шороо;

- плодородная ~

- шимтэй хэрс.

Почему,/нареч /

- юунд, яагаад;

- почему он не приехал?

- юунд тэр ирсэнгүй вэ?

- почему ты не согласен?

- яагаад чи зөвшөөрөхгүй байна?

Почерк

- үсгийн хэлбэр, бичгийн хэв, гар бичиг,

- разборчивый ~	- үсгийн хэлбэр тодорхой;
- неразборчивый ~	- үсгийн хэлбэр тодорхой биш.
Почта	- шуудан, шуудан хороо, холбоо,
Правило	- дүрэм
- правила уличного движения	- гудамжны хөдөлгөөний дурэм;
- правила внутреннего распорядка	- дотоод дүрэм;
- грамматические правила	- хэл эүйн дүрэм.
Правильно поступать	- зөв хийх
Правильный вывод	- зөв дүгнэлт.
Правительство	- засгийн газар, засаг.
Право	- 1. хууль, ёс хууль ёс, цааз, шүүх цааз; - иргэний хууль; - эрүүгийн хууль; - 2. эрх;
- гражданское ~	- иргэний эрх үүрэг;
- уголовное ~	- хөдөлмөрлөх эрх; - сонгуулийн эрх; - жолоодох эрх.
- права и обязанности	- 1. баяр/ баяр ёслол, найр наадам; - үндэсний баяр;
граждан	- шинэ жилийн баяр - 2. сайн өдөр, амралтын өдөр; - амралтын өдөр зугаалах.
- право на труд	- гоёлын хувцас.
- избирательное ~	- нөхрөө барьж өгөх.
- водителские права	- туйлын хурд .
Праздник	- өтгүүлбэр.
- национальный ~	- энгийн өгүүлбэр;
- ~ нового года	- нийлмэл өгүүлбэр.
- гулять, в праздник	- үйлчилс гэж дуртгах, туслалцыя гэх.
Празничное платье	- хундага өргөх.
Предать друга	- тушаал.
Предельная скорость	- үйлдвэрийн газар, үйлдвэр.
Предложение	- зуурдын үхэл.
- простое ~	
- сложное ~	
Предложить свои услуги	
Предложить тост	
Предписание	
Предприятие	
Преждевременная смерть	

Прекрасные горы	- сайхан уул.
Премия	- шагнал, шан;
- денежная ~	- мөнгөн шагнал;
- давать премию	- шагнал олгох;
- получить премию	- шагнал авах, шан хүртэх;
Преподавание	- багшлах, заах.
Преподавать урок	- хичээл заах.
При, / предлог с пред. п. /	- 1. дэргэд, ойр, хажууд;
- сказать при свидетелях	- гэрчийн дэргэд хэлэх;
- при всех	- 2. ёмне;
- при свете лампы	- олны ёмне;
- при переходе через улицу	- 3. - д;
- при встрече	- чийдэнгийн гэрэлд;
Приветствие	- 4. - д, - даа;
Приглашение	- гудамж хэндлэн гахадаа;
Придти домой	- уулзахдаа.
Приём	- баярыг хүргэх, мэндлэх, мэндчилэх.
- явиться на приём к врачу	- урилга, урих.
- приём заявлений	- гэртээ ирэх.
Приказ	- 1. үзүүлэх, орох;
- выполнить ~	- эмчид үзүүлэх гэж ирэх;
- отдать ~	- 2. хүлээж авах, авах;
Прилечь после обеда	- өргөдөл хүлээн авах.
Пример	- тушаал;
- приводить ~	- тушаал биелүүлэх;
- служить примером	- тушаал өгөх.
- брать ~	- удийн хоолны дараа хажуулдах.
- по примеру	- жишээ, улгэр, дууриал
- к примеру	- жишээ гаргах;
Принести домой покупки	- жишээ гаргах;
Принимать меры	- жишээ авах;
Принять подарок	- жишээгээр;
	- жишээ нь.
	- худалдаж авсан юмыг гэртээ авчрах.
	- хэмжээ авах;
	- бэлэг авах.

Природа	- байгаль, түмэн бодис, ертэнц.
Причина	- шалтгаан, учир, учир шалтгаан,
- ~ пожара	- түймэр гарсны шалтгаан;
-уважительная~	- хүндэтгэх шалтгаан, чухал шалтгаан.
Проверить знания	- мэдлэгийг туршиж үзэх.
Проверка документов	- үнэмлэх баримтыг щалгаж үзэх.
Проветривать помещение	- байшинд цэвэр агаар оруулах.
Проволока	- утас, төмөр утас, сунгаг, сунгал;
- колючая~	- өргест утас.
- телеграфная~	- цахилгаан мэдээний утас.
Прогноз погоды	- цаг уурын урьдчилсан мэдээ.
Программа	- мэрийн хөтөлбөр, хөтөлбөр;
- учебная~	- хичээлийн хөтөлбөр.
Прогул	- ажил таслах;
- вынужденный~	- аргагүйдэж ажил таслах.
Продать вещь	- юм худалдах.
Продовольственный магазин	- хүчиний дэлгүүр.
Продукт сельского хозяйства	- хөдөө аж ахуйн бүтээгдэхүүн.
Проезд	- явах, замын;
- заплатить за~	- замын хэлс төлөх.
Проектировать дом	- байшингийн зураг хийх.
Прожить до глубокой старости	- өндөр нас наслах.
Проиграть шахматную партию	- шатарт өрөг хожигдох.
Произведение	- зохиол;
- художественное~	- уран зохиол.
Произвести ремонт	- засвар хийх.
Производительность труда	- хөдөлмөрийн бүтээмж.
Производить опыты	- туршилага хийх.
Производство	- уйлдвэрлэх, хийх.
Пройти мимо дома	- байшингийн хажуугаар гарах.
Пролить воду на пол	- шалан дээр ус цалгиулах.
Промывание желудка	- ходоод цэвэрлэх.
Прописать нового жильца	- шинэ хүнийг бүртгэж авах.
Прописка	- бүртгэл;
- постоянная~	- байнга оршин суух бүртгэл.
Пропуск	- 1. нэвтрэх үнэмлэх; 2. үнэмлэх.

Просить, прошу, просишь	- просить разрешения - ~ извинения - ~ пить	- 1. гүйх; - зөвшөөрөл гүйх; - учлахыг гүйх; - уух юм гүйх.
Простите меня		- намайг уучлаач
Просьба	- я к вам с прошбой	- гүйх, гүйт;
Протокол		- би танаас нэг юм гүйхаар ирлээ.
Профессия	- выбор профессии	- тогтоол, дэлгэрэнгүй тогтоол.
Процедура	-ходить на процедуры	- мэргэжил, мэргэжсэн ажил.
Прошлый	- в прошлом году - в прошлом месяце	- мэргэжил сонгох. - арга засал, засал, эмчилгээ; - эмчилгээнд язах, эмчилгээ хийлгэх. - ноднин, өнгөрсөн; - ноднин жил; - өнгөрсөн сард.
Прощание		- салах ёс хийх, салахын өмнө уулзах.
Прыгать через барьер		- саад дээгүүр харайх.
Прямая дорога		- шулуун зам.
Птица		- шувуу.
Пульс	- шуптать пульс - биение пульса	- судас; - судас барьж; - судас лутших.
Пуск завода		- заводыг ажиллуулж эхлэх.
Пустая бочка		- хоосон торх.
Пустыня		- цэл говь, цэл.
Пусть придёт		- ирвэл ирэг.
Путь	- сбиться с пути	- зам, харгуй.
Пушка		- замаа алдах.
Пшеница	- яровая ~ - озимая ~	- их буу. - улаан буудай, буудай - зусай буудай; - өвөлжих буудай.
Пыль	- поднимать ~	- тоос, широо; - тоос бужигнуулах
Пыльная дорога		- тоостой зам.
Пьяный человек		- согтуу хүн.

Пятно
- выводить пятна

- толбо, цоохор;
- толбо арилгах.

Р.

Работа	- 1. ажиллагаа;
- работа машины	- машины ажиллагаа;
- ~ сердца	- зүрхний ажиллагаа;
- физическая ~	- 2. ажил, хөдөлмөр;
- умственная ~	- хар ажил, биеийн ажил;
- научная ~	- оюуны ажил;
- общественная ~	- эрдэм шинжилгээний ажил;
- приступить к работе	- олон нийтийн ажил;
Рабочее время	- ажилдаа орох
- ~ место	- ажлын цаг;
Рабочий костюм	- ажлын байр.
Радость	- ажлын хувцас.
- испытывать радость	- баяр, баясгалан, хеэр, баяр баясгалан,
- на радостях	баяр хеэр.
Радостное событие	- хеэр баяр болох, хеерөх.
Раз	- баярласандаа.
- в первый раз	- баяртай хэрэг, баяртай явдал.
- несколько раз	- удаа, нэг удаа, дахин,
- не раз	дахих тооны дагавар
- в последний раз	- (-таа, -тээ, -тоо; -төө);
- на этот раз	- семь раз - долоон удаа;
- одни раз	- анх удаа;
Разбитая чашка	- хэдэн удаа;
Разбить стекло	- удаа дараа;
Разговор	- сүүлийн удаа;
- вести разговор	- энэ удаа;
- без лишних разговоров	- нэг удаа.
	- хагархай аяга.
	- шил хагалах.
	- яриа, хеэрэе, хеэрэлдээн, хүүрнэлдээн
	- ярилцах;
	- уг дуугуй, олон таван уггүй.

Раздать подарки	- бэлэг түгээх.
Разделать тушу	- гулууз эвдэх, мах эвдэх.
Разделить пополам	- хагалах, таллах.
Раздробить камень	- чулуу бутлах.
Раздробленная кость	- хэмхэрхий яс.
Разжечь огонь	- гал ноцох.
Различные мнения	- өөр өөр санал.
Размер	- хэм, хэмжээ;
- размер заработной платы	- цалингийн хэмжээ
- размер костюма	- хувцасны хэмжээ.
Размножить рукопись	- бичиг олон хувь болгох, олшруулах
Разница	- 1. зерее;
- получить разницу между старым и новым окладом	- шинэ хуучин хоёр цалингийнхаа зөреөг авах;
- разница в цене	- 2. ялгаа, ялгавар, ялгал, ялгамжаа;
- с разницей, что ...	- үнийн ялгаа;
- это большая разница	- тийм ялгаатайгаар ...
- какая разница?	- энэ ч их ялгаатай байна;
Разобрать часы	- ямар ялгаа байна?
Разогнать толпу	- цаг задлах.
Разойтись с женой	- цугласан хүмүүсийг тараах.
Разрезать хлеб	- эхнэрээсээ салах.
Разрешение	- талх зусах.
- получить ~	- зөвшнөөрөл, зөвшнөөрөх;
- дать ~	- зөвшнөөрөл олох, авах;
Разрешимый вопрос	- зөвшнөөрөл олгох.
Разрешить выезд из города	- шийдвэрлэж болох асуудал.
Разрушить дом	- хотоос гарах эрх олгох.
Район	- байшин буулгах.
Ракета	- бус нутаг, муж
- пустить ракету	- пуужин;
- сигнальная ~	- пуужин тавих, пуужин хөөргөх
- космическая ~	- дохионы пуужин;
Рама	- сансарын пуужин.
	- жааэз, гуу, хүрээ

Рано утром	- өглөө эрт.
Раньше	- урьд, өмнө, түрүү, эрт.
Раскрытие преступления	- гэмт хэргийг илрүүлэх.
Расписание	- цагийн хуваарь;
- ~ уроков	- хичээлийн цагийн хуваарь;
- ~ поездов	- галт тэрэгний цагийн хуваарь.
- по расписанию	- цагийн хуваариаар.
Расписаться в получении зарплаты	- цалин авсан гэж гарын үсэг зурах.
Расписка	- баримт;
- дать расписку кому-либо	- баримт гаргах.
Распоряжение	- захирамж;
- отдать ~	- захирамж өгөх.
Распределить продукты	- хүнс хуваарилах.
Распродать весь товар	- бүх бараагаа худалдаж дуусах.
Рассказ очевидца	- харсан хүний яриа.
Расследование дела	- хэрэг шуух.
Рассрочка	- цувруулан төлөх.
Раствор	- уусмал, зуурмаг;
- насыщенный ~	- ханасан уусмал;
- известковый ~	- шохойн зуурмаг.
Расстояние	- зайд, газар, хол ойр.
Расстрел	- буудан алах, буудан алах ял;
- приговорить к расстрелу	- буудан алах ял оногдуулах
Растение	- ургамал.
Растительный мир	- ургамлын аймаг.
Растить детей	- хүүхэд өсгэх.
Расторгнуть договор	- гэрээ цуцлах.
Растратा	- шамшигдал, шамшигдуулах, шамших.
Растянуть связку	- шөрмөс ширэх.
Расход	- зарцуулах, зарах, хэрэглэх, зарлага, гарлага;
- ~ топлива	- түлш зарах;
- ~ материалов	- материалын зарлага
Расходовать деньги	- мөнгө зарцуулах.
Расценка	- 1. үнэлэх, үнэ зохиох, үнэ зохиол;
	- 2. үнэ, хэлс.

Расчёт	- тооцоо, тооцоолох, тооцоо хийх.
- правильный ~	- зөв тооцоо;
- ошибка в расчёте	- тооцоолохдоо хийсэн алдаа.
Расширить дорогу	- зам өргтгэх.
Рационализаторское предложение	- оновчтой санал.
Рвать траву	- ёвс зулгаах.
Ребёнок	- хүүхэд;
- грудной ~	- хөхүүл хүүхэд.
Революция	- хувьсгал.
Регистрация брака	- гэрлэгсдийг буртгэх.
Редакция	- хялан засах.
Редко писать письмо	- захидал хааяа бичих.
Режим	- журам, дэглэм; цагийг нь олох, тогтмол цагтай байх;
- школьный ~	- сургуулийн дэглэм;
- правильный ~ питания	- цагаар зөв хооллох.
Резать сыр	- бяслаг зүсэх.
Резкий ветер	- ширүүн салхи.
Результат	- үр, дүн, үр дүн;
- ~ конкурса	- уралдааны дүн;
- прекрасный ~ работы	- ажлын сайхан үр дүн.
Река	- гол, мөрөн, ус;
- берега реки	- голын эрэг, мөрний эрэг;
- вниз по реке	- гол уруудан;
- вверх по реке	- гол ёгсен.
Реклама	- зарлал.
Рекомендовать опытного работника	- туршлагатай ажилтныг санал болгох.
Религия	- шашин.
Ремонт	- засвар, сэлбэг, засварлах, сэлбэх;
- ~ домов	- байшин засвар, байшин завсарлах;
- ~ обуви	- гутал сэлбэх;
- капитальный ~	- ургал засвар;
- текущий ~	- зэлжийн засвар.
Ремонтировать квартиру	- байр засварлах.
Ремонтная мастерская	- засварын газар.
Республика	- бүгд найрамдах улс;

- союзная ~	- холбооны бүгд найрамдах улс.
Реставрация картины	- зургийг шинэтгэх.
Реформа	- шинэтгэл;
- денежная ~	- мөнгөний шинэтгэл;
- земельная ~	- газрын шинэтгэл.
Рецепт	- жор;
- написать ~	- жор бичиг.
Речь	- 1. өгүүлэх, ярих;
- органы речи	- өгүүлэх эрхтэн;
- дар речи	- ярих чадвар, ярих авьяас, уран ярих;
- стихотворная ~	- 2. үг хэл, хэл, хэл найруулга;
- устная ~	- шүлгийн үг найруулга;
Решение	- аман яриа
- биться над решением задачи	- 1. бодох;
- бодлого бодож ядах;	- 2. шийдвэрлэх, шийдэх;
- ~ срочных вопросов	- яаралтай асуудлыг шийдвэрлэх;
- ~ суда	- 3. шийдвэр; тогтоол;
- ~ общего собрания	- шүүхийн шийдвэр;
Решил оставаться дома	- нийтийн хурлын шийдвэр.
Решился ехать	- гэртээ хонрохоор шийдэв.
Ржаная мука	- явахаар шийдэв.
Рискованный поступок	- хөх тарианы гурил, хар гурил.
Рисковать жизнью	- аз туршсан явдал.
Рисование	- амь эрссэн ажил.
- учиться рисованию	- зурах, зураг;
- учитель рисования	- зураг зурж сурах;
Рисовать карандашом	- зургийн багш.
Рисовый суп	- харандаагаар зурах.
Рисунок	- цагаан будаатай шөл.
Ровная местность	- зураг.
Родина	- цагаан газар, тэгш газар
- защита родины	- 1.эх орон;
- любовь к родине	- эх орноо хамгаалах;
	- эх орноо хайлрakh;
	- 2. терсэн нутаг, терэлх газар,

- жить на родине	ут нутаг, нутаг;
Родители	- нутагтаа суух.
Родительские заботы	- эцэг эх.
Родить сына	- эцэг эхийн халамж.
Родной отец	- хүү терэх.
Родня	- төрсөн эцэг;
Родственник по матери	- төрөл төрөгсөд, садан төрөл, хамаатан.
Роды	- цусан төрөл, махан төрөл, ногац.
- трудные ~	- төрөх, амаржих, нярайлах;
- преждевременные ~	- хүнд төрөлт;
Рождение	- дутуу төрөлт.
- день рождения	- төрөх;
- год и место рождения	- төрсөн өдөр;
Розничная цена	- төрсөн газар, он.
Розыск	- жижиглэн худалдах үнэ.
- уголовный ~	- 1. эрэх; 2. мөрдөн байцаах;
Рост	- эрүүгийн хөргийг мөрдөн байцаах газар.
- высокого роста	- чац, бие, нуруу;
- низкого роста	- өндөр нуруутай;
Рубашка	- чац богинотой.
Рука . гар;	- цамц.
- правая ~	- 1. баруун гар, зөв гар; 2. баруун гар, донос найз;
-левая ~	- зүүн гар, солгой гар;
- поднять руки	- гарсаа өргөх;
- опустить руки	- гарсаа буулгах; гарсаа доош болгох;
- выронить из руки	- газар алдах;
- пожать кому-либо руку	- хүнтэй гар барих, атгах.
Руководство	- удирдах, удирдлага.
Рукопожатие	- гар барих, гар барилцах
Ручной труд	- гар хөдөлмөр.
Ручные часы	- бугуйн цаг.
Ручной багаж	- гар тээш.
Рынок, рыночная	- зах, зах зээл, зээл.

Ряд

- эгнээ, ўе, зэрэг, мэр.

С.

С (со), предлог, I с род. п./

- упасть с крыши
  - прийти с работы
  - взять книгу с полки
  - с самого детства
  - с утра
  - с первых дней - анхны өдрөөс эхлээд, анхнаасаа
  - с утра доночи - өглөөнөөс аваад;
  - сгорать со стыда
  - сказать со злости
  - с горя
  - устать с дороги
  - пошлина с товара
  - получить с кого-либо деньги
  - урожай с гектара
  - перевести с русского языка
- II с вин. п.
- прожить с месяц
  - с километр
  - собралось человек с десять
  - величиной с гору
- III с твор. п.,
- я иду с тобой
  - повидать отца с матерью
  - хлеб с маслом

- 1. - аас (-эс, -оос, -өөс), дээрээс.

- дээвэр дээрээс унах;
- ажлаасаа ирэх;
- тавиураас ном авах;
- 2. - аас (-эс, -оос, -өөс) (эхлээд, хойш)
- хар бага наснааса;
- өглөөнөөс эхлээд, өглөөнөөс аваад;
- 3. - д, - ж, - ч, - аад (-эд, -оод, -өөд)

- ичсэндээ улайх;
- уурлаад хэлчих;
- гашуудаахдаа;
- замд явж ядрах;
- 4. - аас(-эс, -оос, -өөс), -ын (-ийн)
- барааны гааль;
- хүнээс мэнгэ авах;
- га-гаас авах ургат;
- орос хэлийн орчуулах;
- орчим, шахам, хэртэй, дайтай, чинээ;
- сар хиртэй байх;
- километр орчим; километр хэртэй.
- арав орчим хүн цуглав.;
- уулын чинээ;
- тай (- тэй, - той)
- би чамтай явна;
- эцэг эхтэйгээ уулзах;
- тостой талх.

Сад

- ботанический -
- колхозный -
- гулять в саду
- детский -

- цэцэрлэг, цэцэрлэгт хүрээлэн;

- ургамлын цэцэрлэг;
- хамтрайны цэцэрлэг;
- цэцэрлэгт зугаалах;
- хүүхдийн цэцэрлэг.

Сажать, - аю, - аешь /	- суулгах, тарих;
- ~ цветы	- цэцэг тарих;
- ~ огурцы	- өргөст хэмх тарих.
Сам	- өөр, өөрөө, биеэрээ;
- сами	- өөрөө, өөрсдөө;
- он сам это сказал	- тэр өөрөө үүнийг хэлсэн;
- вы сами	- та өөрөө, та нар өөрсдөө.
Самолёт	- онгоц;
- транспортный ~	- тээврийн нисэх онгоц;
- учебный ~	- сургуулийн онгоц;
- пассажирский ~	- суудлын нисэх онгоц.
Самообслуживание	- өөрийгөө үйлчлэх, өөртөө үйлчлэх.
Самостоятельный человек	- толгой мэдэлтэй хүн.
Санаторий	- сувиллын газар.
Сапог	- гутал, савхин гутал.
Сахар	- чихэр.
Сберегательный банк	- хадгаламжийн банк.
Сбережение	- хуримтлуулах, хэмнэх, неех, гамнах.
Сбор	- 1. хураах, туух;
- ~ урожая	- тариа хураах;
- таможенный ~	- 2. татвар, татсан мөнгө;
- ~ назначен в 6 часов	- гаалийн татвар;
Сбыт	- 3. цуглах, цугларах;
- рыночный сбыта	- 6 цагт цуглажаар тогтжээ.
- ~ товаров	- борлуулах, худалдах, борлуулалт,
- отдел сбыта	худалдаа;
Свадьба	- борлуулах зах зээл;
- справлять свадьбу	- бараа борлуулалт, бараа борлуулах;
Сварить, сварю, сваришь;	- борлуулах хэлтэс.
сваренный;	- хурим, тэр, хурим тэр;
- ~ курицу	- хурим хийх.
- ~ суп	
Сведение	- чанах, болгох, хийх;
	- такианы чанах;
	- шел хийх.
	- мэдэх, мэдэгдэх;

- довести до чьего-либо
сведения - хүнд мэдэгдэх, сонорт хүргэх;
- принять к сведению - мэдэж авах, анхааралдаа авах.
- Свежий**
- свежее мясо - 1. шинэ;
- ~ огурец - шинэ мах;
- ~ воздух - 2. давслаагүй;
- ~ ветер - давслаагүй хэмх;
- Свежий номер газеты - 3. цэвэр, эрүүл;
- Свернуть с дороги - цэвэр агаар, эрүүл агаар;
- Сверхурочная работа - 4. сэргүүн, жихүүн, хүйтэн;
- Свет - жихүүн салхи;
- солнечный ~ - шинэ сонин, сонины сүүлийн дугаар.
- при электрическом свете - замаас хазайх, замаас гарах.
- зажечь ~ - илүү цагийн ажил.
- Светлая комната**
- 1. гэрэл, гэгээ
- Свеча**
- нарины гэрэл;
- прикасывание - цахилгаан гэрэлд;
- зажечь ~ - 2. дэн, гэрэл;
- учрах, уулзах, золгох, болзоо;
- Свидание - дэн барих, гэрэл барих.
- саруул тасалгаа.
- назначить свидание - лаа;
- идти на свидание - лаа асаах.
- Свидетель**
- деловое ~ - учрах, уулзах, золгох, болзоо;
- назначить свидание - хэргээр уулзах;
- идти на свидание - болзоо тавих;
- уулзахаар явах.
- Свобода печати**
- гэрч.
- Свободное место**
- хэвлэлийн эрх чөлөө
- Свой**
- супружеское право - супружеское право;
- любить свою Родину - өөрийн өөрийнхөө, - аа (-ээ, - оо, - ёё);
- сесть на своё место - Эх орноо хайлрлах;
- по своему желанию - суудалдаа суух;
- Сделать**
- хийх, үйлдэх
- ~ по своему - өөрийнхөөрөө үйлдэх;
- ~ ошибку - алдаа хийх, алдах.

- мебель	- тавилга хийх.
Сделка	- хэлэлцээ, хэлэлцээр;
- торговая ~	- худалдааны хэлэлцээ;
- заключить сделку	- хэлэлцээр байгуулах, хэлэлцээр хийх.
Сегодня	- өнөөдер, энэ өдөр, өнөө;
- ~ утром	- өнөө өглөө, энэ өглөө;
- ~ вечером	- өнөө орой, энэ үдэш.
Сейчас	- одоо, өнөө, энэ үед.
Секрет	- нууд;
- держать в секрете	- нууд байлгах;
- выдать чей-нибудь секрет	- хүний нууцыг задруулах.
Секретарь	- нарийн бичгийн дарга
Секунда	- хором.
Семена ~	- үр, үр хөрөнгө, хөрөнгө үр.
Семья	- гэр бүл, айл, өрх, айл гэр.
Сердечный привет	- чин сэтгэлийн баяр хүргэх.
Сердце	- зүрх;
- ~ бьется	- зүрх цохицло;
- порок сердца	- зүрхний эмгэг, гажиг.
Середина	- тэг дунд, гол, төв.
Серьезный разговор	- ноцтой яриа.
Сесть, сяду, сядешь; сел, сядь;	- суух;
- сесть на стул	- сандал дээр суух;
- ~ за стол	- ширээнд суух.
- ~ в поезд	- галт тэргэнд суух.
Сеять, сено, сеешь; сеянный;	- цацах, суулгах, тарих;
- сеять пшеницу	- буудай тарих.
Сзади,/нареч. и предлог./	- араас, хойноос, ардаа, хойноо;
Сигнал	- дохио;
- звуковой ~	- авиан дохио;
- световой ~	- гэрлэн дохио;
- ~ тревоги	- түгшүүрийн дохио.
Сидеть на стуле	- сандал дээр суух.
Сидеть дома	- гэртээ байх.
Сила	- хүч, чадал, тэнхээ, тамир, хир;
- толкнуть с силой	- хүчтэй түлхэх;

- набраться сил
- Сильный человек
- Система

  - ~ в работе
  - привести в систему свои наблюдения
  - ~ воспитания

- Сказать, скажу, скажешь;

  - сказанный;
  - я не то хотел сказать
  - сказать, что можно
  - я выше сказал
  - как сказать
  - кстати сказать
  - легко сказать

- Скандал
- Скверный человек
- Склад
- Скользкие ступени
- Сколько,/нареч /

  - сколько это стоит?
  - сколько времени?

- Скорбь
- Скоро весна
- Скорость
- Скорая помощь
- Скрыть беглеца
- Скупец
- Скучный взгляд
- Слабость мышц
- Слабое здоровье
- Слава
- Сладкие груши
- Следы ног на песке
- Следить за ребёнком
- Следуйте за мною

  - тамир орох, тэнхрэх.
  - хүчтэй хүн.
  - журам, эмх, эмх журам, эмх цэгц, ёс.
  - ажлын журам;
  - ажигласныгаа эмхтэй болгох;
  - хүмүүжүүлэх журам.
  - гэх, хэлэх, өгүүлэх;
  - би тэгж хэлэх гээгүй;
  - болно гэж хэлэх, болно гэх;
  - би дээр өгүүлсэн;
  - ай бүү мэд;
  - ингэхэд, далимд хэлэхэд;
  - хэлэхэд амархан.
  - шившигтэй явдал, гутамшиг.
  - өөдгүй хүн.
  - агуулах.
  - халтиргаатай гишгүүр.
  - хэд, хэдий чинээ, хэдий хичнээн.
  - энэ ямар үнэтэй вэ?
  - хэдэн цаг болж байна?
  - гашуудал, эмгэнэл, гаслан.
  - удахгүй хавар болно.
  - хурд.
  - түргэн тусламж.
  - босуулыг (оргодлыг) нуух.
  - харамч хүн, нарийн хүн.
  - уйтгарласан харц.
  - булчингийн сурал.
  - сул бие.
  - алдар, алдар цуу, алдар нэр.
  - амтлаг лийр.
  - элсэн дээр гарсан мэр.
  - хүүхэд харах.
  - намайг дагагтун.

Следствие	- мөрдөн байцаах, мөрдөх, мөрдөн байцаалт, мөрдлөг.
- вести ~	- мөрдөн байцаах, мөрдөх.
Слёзы	- нуулимс.
Слепой	- сохор хүн.
Слесарный инструмент	- засварчны багаж
Слово	- 1. үг; 2. үг хэл, хэл, үг хэлэх, өгүүлэх; 3. яриа, үг өгүүлэх, хэлэх;
- слово делятся на слоги	- үг үе болон хуваагдана;
- происхождение слов	- үгийн гарал;
- дар слова	- өгүүлэх авьяас;
- любить родное слово	- эх хэлээ хайлрлах;
- понять друг друга без слов	- үг хэлэлгүй бие биеэ ойлгох;
- приветственное ~	- баярын үг;
- предоставить кому-либо	- үг хэлэх зөвшөөрөл олгох.
слово	
Сложить, сложу, сложишь;	- 1. хураах, овоолох,
сложенный;	- тавих, хийх;
- ~ книги	- ном хураах;
- ~ вещи в чемодан	- чемоданд юмаа хийх;
- ~ два числа	- 2. нэмэх;
- ~ стену из кирпичей	- хоёр тоо нэмэх
Служебное помещение	- 3. ерех;
Служить в армии	- тоосгоор туурга ерех.
Случай	- албан байр.
- несчастный ~	- цэрэгт алба хаах.
- удобный ~	- 1. тохиолдол, учрал, хэрэг явдал, учир
- представился ~	- золгүй явдал, осол;
Случайная встреча	- 2. завшаан, далим, ая тал, дашрам;
Слушать, / аю, - аёшь, /	- завшаан;
- музыку	- далим гарав.
- ~ дело в суде	- санамсаргүй уулзах.
	- 1. сонсох, чагнах, дуулах;
	- хөгжим сонсох;
	- 2. сонсох, шүүх;
	- шүүхэд хэрэг шүүх;

- лекции профессора
- Слушаю!
- Слушай!, слушайте!
- Смазка замков
- Смена
- ~ караула
  - ~ ночная ~
  - работа в три смены
- Сменить белёе
- Смертельная рана
- Смертная казнь
- Смерть
- естественная ~
  - насильтвенная ~
  - скоропостижная ~
  - быть при смерти
  - спасти от смерти
  - вопрос жизни и смерти
- Смех
- меня разбирает ~
  - взрыв смеха
  - сдерживать ~
  - не до смеха
- Смеяться над глупостью
- Смотреть, смотрю, смотришь;
- сматрящий;
  - ~ во двор
  - ~ в окно
  - ~ за детьми
  - ~ выставку
  - ~ пьесу
  - ~ больного
- 3. сонсох, сонсон судлах;
- эрдэмтэн багшийн лекц сонсох.
- байна!
- сонс!, сонсогтун!
- цоож тослох.
- 1. халах, халаа;
- харуул халах;
- 2. ээлж;
- шенийн ээлж;
- гурван ээлжээр ажиллах.
- дотуур хувцас солих.
- үхлийн аюултай шарх.
- цаазаар аваачих.
- үхэл, үхэх, нас негцех;
- үхлээрээ нас негцех, яриагаараа үхэх;
- хүний гарг үхэх, ер бусын үхэл;
- гэнэтийн үхэл;
- үхлүүт байх;
- үхлээс аврах;
- үхэх сэхэхийн хэрэг.
- инээд, инээдэм;
- миний инээд хүрч байна;
- ниргэтэл инээх;
- инээдээ барих;
- цэнгэх цаг биш, инээж баясах юм алга.
- тэнэг явдлыг элэглэх.
- 1. харах, шагайх;
- гадагши харах;
- цонхиор шагайх;
- хүүхэд харах;
- 2. үзэх;
- үзэсгэлэн үзэх;
- жүжиг үзэх;
- өвчтөнийг үзэх
- 3. бөөцийлөх, сахих, сахиулах;

- ~ за порядком	- журам сахиулах.
Смысл жизни	- амьд явахын зорилго.
Снабжение	- 1. хангах, нийлүүлэх, хангамж;
- органы снабжения	- хангамжийн байгууллага;
- продовольственное ~	- 2. хангамж, юм;
Снежные заносы	- хүнсний хангамж.
Снимать, / аю, - аешь /	- цасан хунгар.
Снять пальто	- 1. авах, хуулах, хамах, буулгах, өвчих;
Снять копию с документа	- 2. хураах; 3 тайлах
Снять комнату	- 4. халах, огцруулах, гаргах, хасах
Собирать, / аю, - аешь /	- пальто тайлах
Соблюдение порядка	- баримт бичгийг хуулах.
Соболезнование	- өрөө хөлслэх.
- выразить ~	- 1. цуглуулах, хуралдуулах, бөөгнөрүүлэх;
Собрание	- 2. хураах, бадарлах;
Собрать людей	- 3. хураах, түүх.
Собрать хороший урожай	- журам сахих.
Собственность	- гашуудал, эмгэнэл;
- государственная ~	- эмгэнэл илэрхийлэх.
- личная ~	- хурал.
- частная ~	- хүмүүс цуглуулах.
Событие	- ургац хураах.
- неожиданное ~	- өмч, зоорь, хөрөнгө;
- международные события	- улсын хөрөнгө;
- историческое ~	- амины өмч;
- радостное ~	- хувийн өмч.
Совесть	- хэрэг явдал, байдал, үйл явдал, учрал;
Совет	- гэнэтийн хэрэг;
Совещание	- олон улсын байдал;
Согласие	- түүхэн үйл явдал;
	- баарт учрал.
	- сэтгэл, санаа, дотоод сэтгэл, ичих нүүр
	- зөвлөгөө, заавар, сургамж.
	- зөвлөгөөн.
	- 1. зөвшөөрөл, зөвшөөрөх;

- дать согласие на что-либо - юманд зөвшнөөрөл олгох,
юмыг зөвшнөөрөх.
  - с моего согласия - миний зөвшнөөрснөөр.
  - жить в согласии - 2. эв, найрамдал;
- эвтэй байх.
- Согласовать вопрос дирекцией** - тухайн асуудлыг захимрэгатай зөвлөх.
- Соглашение** - хэлэлцээр;
- заключить торговле соглашение - худалдааны хэлэлцээр байгуулах.
  - Согреть руки у печи** - пийшинд гараа дулаацуулах.
  - Содержание по арестом** - баривчлан хорих.
  - Содержать семью** - гэр бүлээ тэжээх.
  - Содружество** - андлал, нөхөрлөл, нөхөрсөг нэгдэл.
  - Сожалеть о допущенных ошибках** - алдаа гаргасандаа гэмших.
  - Создать благоприятные условия для работы** - ажил хийх зохицтой нөхцөл бэлтгэх.
  - Сознание своей вины** - гэмээ мэдэх.
  - Сознать свой долг** - үүргээ ухамсарлах.
  - Сойти с места** - байрнаасаа зайлах.
  - Сократить расходы** - зарлага багасгах.
  - Сокращение штатов** - орон тоо цомтгох.
  - Солёная вода** - давстай ус.
  - Солить грибы** - мөөг давслах.
  - Солнечная сторона** - наран тал.
  - Солнце** - нар;
    - восход солнца - нар ургах, нар гарах;
    - заход солнца - нар жаргах, нар шингэх;
    - греться на солнце - наранд ээх;
    - до солнца - нар гартал. - Сон** - 1. нойр; унтах; 2. зүүд;
    - его клонит ко сну - түүний нойр хүрч байна;
    - здоровый ~ - сайн нойр;
    - спать крепким сном - бех унтах, нам унтах
    - пробудить кого-либо от сна - хүнийг нойроос нь сэрээх;
    - видеть сон - зүүдлэх.

Сообразительный ребёнок - ухаантай хүүхэд.

Сообщение	- 1. сонсгох, мэдэгдэх, мэдээлэх; - 2. мэдээ, мэдээлэл.
Сообщить о прибытии поезда	- галт тэрэг ирэхийг мэдэгдэх.
Сор	- хог, хог шороо;
- вынести сор из комнаты	- тасалгааны хогийг шүүрдэн гаргах.
Соревнование	- уралдаан.
Сорт	- зүйл, терел, зэрэг.
Сосать грудь матери	- эхийн хөх хөхөх.
Сосед	- айлын хүн, хөрш.
Соседские дети	- айлын хүүхдүүд.
Состояние здоровья	- биеийн байдал, биеийн эруул мэнд.
Состоять членом научного общества	- шинжлэх ухааны нийгэмлэгийн гишигийн байх
Состязание в беге	- явган уралдах, явган уралдаан.
Сотрясение/мозга	- тархи хөдлөх, тархи доргих.
Сохранность продуктов	- идэшний зүйлийг гэмтэлгүй байлгах.
Социализм	- нийгэм журам.
Сочинение	- 1. зохиох, зохиол бичиг; 2. зохиол;
- заниматься сочинением	- шүлэг зохиох;
стихов	- зохиолын эмхэтгэл, сүмбүм.
- собрание сочинений	- 1. холбоо; 2. эвлэл, 3. холбоос
Союз	- унталагын ерөө.
Спальная комната	- 1. баярлалаа, гялайлаа;
Спасибо	- 2. баярлах, талархах;
- ~ вам	- танд баярлала
- ~ товарищи за помощь	- нехдийн тусалсанд талархай.
Спать, сплю, спиши, спал (-а, -о);	- унтах, нойрсох
- ему хочется ~	- түүний нойр хүрч байна;
- уложить ~	- унтуулах.
Специальный корреспондент	- тусгай сурвалжлагч.
Спина	- нуруу, ар;
- стоять спиной	- буруу харан зогсох;
- лежать на спине	- ѿдөө харан хэвтэх;
- за спиной	- араар нь далд.
Список	- 1. хуулбар; 2. жагсаалт, цэс, данс.

Спичка	- чүдэнз, зуруул.
Спокойный взгляд	- усгал зөвлөн харц.
Спор	- маргаан, маргалдаан, булаалдаан, арцалдаан.
Спорное дело	- маргаантай хэрэг.
Спрашивать,/- аю, - аешь,/	- 1. асуух, сурх; - 2. авахыг хүсэх, гүйх; - 3. нэхэх, шаардах, хариуцлага тулгах.
Спутник	- дагуул.
Средний брат	- дунд ах, дунд дүү.
Срок	- 1. хугацаа, цаг; - на долгий ~ - по истечении срока - тодичный ~ - продлить ~ - сроком до ... - к сроку приехать - выполнить работу до срока
Ссылка	- удаан хугацаагаар; - хугацаа гүйцэхэд; - жилийн хугацаа; - хугацаа сунгах; - ... хүртэл хугацаатай; - 2. болзоо, болзох, хугацаа; - болзоондоо ирэх; - ажлаа хугацааны нь ёмне дуусгах. - цэллэг.
Ставить тарелки в буфет	- таваг шүүгээнд хийх.
Ставить свою подпись	- гарынхаа устгийг зурах.
Стандартные изделия	- стандарт эдлэл.
Старший сын	- ууган хүү, их хүү.
Старый знакомый	- урьдны танил.
Статья	- 1. өгүүлэл; 2. зүйл.
Стекло	- шил
Стена	- 1. хана, туурга; 2. хэрэм.
Стипендия	- цалин; - оюутны цалин авах.
- получать стипендию	
Стихийные бедствия	- цаг бусын аюул, гал усны аюул.
Стоить,/- ою, - оишь /	- үнэтэй байх;
- билет стоит два рубля	- билет хоёр төгрөгийн үнэтэй.
- сколько стоит?	- ямар үнэтэй вэ?
Стол	- 1. ширээ; - письменный -
	- бичгийн ширээ;

- накрыть на ~	- ширээ засах;
- убрать со стола	- ширээ хураах;
- обеденный ~	- хоолны ширээ;
- мясной ~	- 2. хоол, идээ, идэш ууш;
- рыбный ~	- махан хоол;
Столовая	- загасан хоол.
	- 1. хооллох тасалгаа, хоолны өрөө;
	- 2. хоолны газар, гуанз.
Сторож	- манаач, манаа
Сторона	- тал, этгээд, бие, зүг.
Стоять на ступеньках лестницы	- шатны гишгүүр дээр зогсох.
Страница	- тал, нүүр, хуудас;
- в книге около ста страниц	- ном зуу орчим хуудастай.
Страх	- айдас, аймшиг, айх, эмээх, сурдэх;
- задрожать от страха	- айсандaa чичрах;
- чувство страха	- айдас хүрэх, аймшиг терөх.
Стрела	- сум, годил;
- пустить стрелу	- сум харвах;
- ранить стрелой	- харваж шархдуулах.
Стричь волосы	- үс засах.
Стричь овец	- хонь хайлах.
Строгий учёт	- нарийн бүртгэл.
Строгий выговор	- хатуу донгдох.
Строительство	- барих, байгуулах; бутээх, зохиох,
Строить дом	- байшин барих.
Студент	- оюутан
Студенческое общежитие	- оюутны байр.
Стучать в дверь	- хаалга тогших;
Стучать молотком	- алх тачигнуулах, алхаар цохих.
Стыд	- ичгүүр, ичих, ичиг, ичингүйрэл.
Суверинитет	- тусгаар тогтнол;
- национальный ~	- үндэсний тусгаар тогтнол;
- государственный ~	- төрийн тусгаар тогтнол.
Суд	- шуух, шуух таслах газар
- отдать под суд	- шуухэд шилжүүлэх;
- вызвать в суд	- шуухэд дуудах.

Судить преступника	- ялтныг шүүх.
Судьба	- 1. тавилан, заяа;
	- 2. хувь заяа, хувь учрал, үйл.
Сумка для книг и тетрадей	- номын цүнх.
Сумма двух слагаемых	- хоёр нэмэгдэхүүний нийлбэр.
Сутки	- хоног;
- через двое суток	- хоёр хоноод;
- круглые сутки	- өдөр шенегүй.
Сухое помещение	- хуурай байр, чийггүй байр.
Сушить бельё	- дотуур хувцас хатаах.
Сцена	- тайз.
Счастливая жизнь	- жаргалтай амьдрал,
Счастье народа	- ард түмний жаргалан.
Счёт	- 1. тоо, дүн;
- вести счёт	- тоолох, бүртгэх;
- подписать счёт	- 2. баримт;
- текущий ~	- баримтанд гарын үсэг зурах;
- открыть счёт	- 3. данс;
- закрыть счёт	- харилцах данс;
Считать деньги	- данс нээх;
Съезд	- данс хаах
Сыпать муку в мешок	- мэнгэ тоолох.
Сырое мясо	- их хурал.
	- гурил шуудайд хийх.
	- түүхий мах

Т.

Таблица	- хүснэгт, хурд;
- ~ выигрышей	- хонжворын хүснэгт;
- ~ умножения	- үржүүлэхийн хурд
Тайна	- нууд;
- государственная ~	- улсын нууц;
- военная ~	- цэргийн нууц.
- выдать чью-либо тайну	- нууц задруулах;
- хранить тайну	- нууцыг хадгалах.
Талант	- авьяас, билиг, авьяас билиг;

- у него большой талант	- тэр (хүн) их авьяастай.
Талантливый писатель	- авьяаслаг зохиолч.
Там,/нареч./	- тэнд;
- я там буду завтра	- би тэнд маргааш очно;
- мы проведём там лето	- бид тэнд зусна;
- выход там	- гарах хаалга тэнд;
- вон там	- тээр тэнд.
Танец	- бужиг.
Тащить на спине	- үүрч явах.
Таять,/тая-, - таешь;/	- хайлах, гэсэх, уярах, урсах;
- снег уже тает	- дас хайлж л байна.
Твёрдое тело	- хатуу бодис
Твёрдое решение	- хатуу шийдвэр.
Твой	- чиний, чинь;
- твоя книга	- чиний ном, ном чинь.
Телеграмма	- цахилгаан мэдээ, цахилгаан утас.
Телефон	- утас.
Тема	- сэдэв.
Темнеет, пора домой.	- харанхуй болж байна, харья даа.
Тёмное платье	- харавтар хувцас, хар хувцас.
Температура	- 1. халуун хүйтэн, халуун;
- ~ кипения воды	- ус будлах халуун;
- измерить температуру	- 2. (биений) халуун;
- у него температура	- халуун хэмжих;
Теория	- 3. (евчний) халуун;
- теория относительности	- тэр халуунтай байна.
Теперь,/нареч./	- онол.
- это надо сделать теперь же	- харьцангуйн онол.
- теперь жить хорошо	- одоо, өнөө, одоо үед, өнөө үед;
Тепло	- үүнийг одоо л хийх хэрэгтэй;
- сегодня 16 градусов тепла	- одоо үед амьдрах сайхан.
- держать ноги в тепле	- дулаан, илч;
Тёплая комната	- өнөөдөр 16 хэм дулаан байна.
Тереть сыр на тёрке	- хөлөө дулаан байлгах.
	- дулаан өрөө.
	- бяслаг үрүүлээр үрэх.

Терпеть боль	- өвдөхийг тэсэн өнгөрүүлэх.
Территория	- дэвсгэр газар, нутаг дэвсгэр,
Терять деньги	- мөнгө гээх.
Терять слух	- сонсохoo болих.
Терять время	- цаг үрэх.
Тесные сапоги	- баруу гутал.
Тесто	- зуурсан гурил;
- месить тесто	- гурил зуурах.
Тетрадь	- дэвтэр;
- общая ~	- зузаан дэвтэр;
- ~ в линейку	- шулуун шугамтай дэвтэр;
- ~ в клетку	- дөрвөлжин шугамтай дэвтэр.
Тираж	- хувь, ширхэг
- массовый ~ учебников	- олон хувь сурал бичиг.
Тихая ночь	- нам гүм шене.
Тихо говорить	- нам дуугаар ярих.
Тишина	- нам гүм, чимээгүй, анир чимээгүй;
- соблюдать тишину	- чимээгүй байх;
- нарушить тишину	- дугарах.
Ткань	- нэхмэл, бес, даавуу;
- хлопчатобумажная ~	- бес даавуу;
- ёлковая ~	- торгон нэхмэл;
- чисто шерстенная ~	- цэвэр ноосон нэхмэл.
Товарищ	- нэхэр, анд, найз;
- школьный ~	- сургуулийн найз;
- ~ по работе	- хамт ажиллагч нэхэр.
Ток (электрический)	- цахилгаан гүйдэл;
- включить ток	- цахилгаан залгах;
- выключить ток	- цахилгаан таслах.
Толпа	- олон хүн, бөөн хүн, овоорсон хүмүүс
- ~ народа	- овоорсон хүмүүс;
- ~ ребятишек	- бөөн хүүждүүд.
Толстый мужчина	- будүүн эрэгтэй хүн.
Тонкая шея	- нарийн хүзүү.
Тонкий голос	- нарийн хоолой, шингэн дуу.
Тонуть, тонуу, тонешь	- живэх;

- дерево в воде не тонет	- мод усанд үл живнэ.
Топить жир	- өөх хайлуулах.
Торговля	- худалдаа, наймаа, худалдаа наймаа;
- розничная ~	- жижиглэн худалдаалах, худалдаа,
- оптовая ~	- бөөнөөр худалдаалах;
- частная ~	- хувийн худалдаа, амины худалдаа.
Тот	- тэр;
- дайте мне вон ту книгу	- над тээр тэр номыг аваад өгөөч.
Точить карандаш	- хаардаа үзүүрлэх.
Точка	- цэг, толбо, од.
Трагедия	- сүйрэл, осол
Традиционный праздник	- уламжлалт баяр.
Транспорт	- тээвэрлэх, тээх, тээвэр.
Траур	- гашуудал, бэлбээрэл.
Траурный митинг	- гашуудлын цуглаан.
Требовать уплаты долга	- өр нэхэх.
Тревога (пожарная)	- түгшүүр, түймрийн түгшүүр.
Трезвое состояние	- эрүүл байх, архи уугаагүй байх.
Тренировка	- дасгал, сургууль, дасгал хийх,
Треск	- тас хийх, тас няс хийх, ан цав
Трибуна	- 1. индэр; 2. тавцан, довжкоо.
Труба	- цорго, гоожуур, хоолой, яндан.
Труд	- хөдөлмөр, ажил;
- наёмный ~	- хөлсний хөдөлмөр (ажил)
- физический ~	- биеийн хөдөлмөр, хар ажил;
- умственный ~	- оюуны хөдөлмөр, оюуны ажил.
Трудиться над словарём	- толь зохиохоор ажиллах
Трудовой стаж	- ажилласан хугацаа.
Трудовая дисциплина	- хөдөлмерийн сахилга (бат)
Трудолюбивый человек	- ажилч хүн.
Трудящийся	- хөдөлмөрчин, хөдөлмөрч.
Трус	- аймхай хүн, аймтгай хүн.
Туалет	- бие засах газар
Туда,/нареч./	- тийш, тэнд, цааш.
Тупая пила	- иргүй хөрөө.
Туча	- үүл.

Тушить огонь	- гал сөнөөх.
Тюрьма	- шорон, гяндан, хар гэр;
- посадить в тюрьму	- шоронд хийх;
- выпустить из тюрьмы	- шоронгоос тавих, суллах.
Тяжёлый чемодан	- хүнд чемодан
Тяжёлое дыхание	- давчуу амьсгаа, амьсгаа давчдах.
Тянуть верёвку	- олс татах.
У,/предлог с род. п./	- 1. дээрх, дэргэд, хажууд, захад;
- дом у самого берега реки	- голын яг зэрэг дээрх байшин;
- остановиться у двери	- үүдний дэргэд зогсох;
- жить у своих родителей	- 2. -д, - иай;
- шить пальто у портного	- аав ижийндээ суух;
- у него три сына	- оёдолчноор пальто оёулах
- ворота у сарая закрыты	- тэр гурван хүүтэй
- спросить у учителя	- 3. - ын, - ны;
- узнать у товарища	- саравчны хаалга хаалттай;
Убить, убью, убъёшь; убей, убитый	- 4. - аас (- ээс, -оос, - ёес)
- ~ из винтовки	- багшаас асуух;
- ~ медведя	- нэхрэес олж мэдэх.
Уборка помещений	- алах, нядлах;
Уборщица	- винтовоор буудаж алах;
Убыток	- баавгай алах.
- продать с убытком	- гэр байраа цэвэрлэх засах.
Уважаемый	- цэвэрлэгч, үйлчлэгч
- ~ товарищ	- гарз, гарлага, алдах, алдагдал
Уважать старших	- алдагдалтай худалдах.
Уважительные причины	- эрхэм нэхэр
Уважать родителей	- ахмад настныг хүндлэх.
Увеличить площадь посева	- хүндтэй шалтгаан.
Увидеться со знакомыми	- эцэг эхээ хүндлэх.
Уволиться с работы	- тариалах талбайг ихэсгэх.
Увольнение со службы	- танилуудтайгаа уулзах.
Угар	- ажлаас халагдах.
	- албанаас чөлөөлэх
	- хордуулах хий, нүүрсний хий, угаар.

- смерть от угара
- в комнате пахнет угаром
- Угодно . 1. в значении сказ.**
  - что вам угодно?
  - не угодно ли?
- 2. частица**
- кто угодно
- как угодно
- куда угодно
- сколько угодно
- Угол стола**
- Уголь**
- Угостить обедом**
- Угроза**
- Удар**
  - ~ кулаком
- Ударить палкой**
- Удариться головой**
- Удачная охота**
- Удержаться на ногах**
- Удобный случай**
- Удовлетворительный ответ**
- Удовольствие**
  - сделать с удовольствием
  - доставить детям много удовольствий
- Удостоверение личности**
- Удушье**
  - приступ удушья
- Ужас**
- Узкая улица**
- Уйти домой**
- хорт хийнд хордож үхэх;
- тасалгаанд угаар үнэртэж байна.
- хэрэгтэй;
- танд юу хэрэгтэй ввэ?
- хэрэгтэй юм биш байна?
- ч гэсэн, боловч, хамаагүй, өөрцгүй
- хэн ч гэсэн, хэн боловч;
- ямар ч гэсэн, ямар боловч;
- хаашаа ч гэсэн, хаашаа ч хамаагүй;
- хэдий ч гэсэн.
- ширээний ёнцөг.
- нүүрс; цог.
- үдийн хоолоор дайлах.
- занал, заналхийлэл
- цохилт, цохих, шаах;
- гарaa зангидааж шаах.
- саваагаар цохих.
- толгойгоороо мөргөх.
- амжилттай ан.
- хэл дээрээ зогсож байх.
- аятайхай тохиолдол.
- хангалттай хариу.
- 1. ханамж, дүр, баясал, баяр,
баясгалан, баходам, аз завшаан
- 2. баяр хеэр, баяр цэнгэл, цэнгэл;
- дуртайяа хийх;
- хүүхдүүдэд их баяр хеэр бэлэглэх.
- биений үнэмлэх.
- бүгчимдэх, амьсгал давхарлах,
амьсгал давчдах, багтраа.
- багтраа хэдлэх.
- их айх, айхын ихээр айх, үхтлээ айх,
учиргүй их айх, аймшиг
- нарийн гудамж.
- гэр руүгээ явах.

- Указ - 1. зарлиг; 2. тушаал.
- Указать путь - зам заах.
- Уклад жизни - амьдралын хэвшил.
- Укол - 1. хатгах, хатгалга;
- зүүгээр хатгах;
  - 2. тарих, тарилга, тариа;
  - тарилга хийлгэхээр очих.
- Укрепить здоровье - биеэ чийрэгжүүлэх.
- Укрыть одеялом - хөнжлеер хучих.
- Укус - зуух, хазах, хатгах;
- нохой зуух;
  - зөгий хатгав.
- Улица - 1. гудамж;
- хотын гол гудамжууд;
  - 2. гадаа, гадна;
  - гадаа халуун байна.
- Уложить в кровать - оронд нь оруулж хэвтүүлэх.
- Улыбка - инээмсэглэх, мишээх, жуумалзах.
- Ум - ухаан, оюун.
- Уменьшение - багасгах, хорогдуулах, цөөрүүлэх.
- Умереть от раны - шархнаас үхэх.
- Уметь, /- ёю, - еешь / - чадах;
- усанд сэлж чадах.
- Умножить пять на два - тавыг хоёроор үржүүлэх.
- Умный человек - ухаантай хүн.
- Унести книгу - ном аваачих.
- Универмаг - их дэлгүүр.
- Университет - их сургууль
- Уплатить за квартиру - байрны хэлс төлөх.
- Употребительный - хэрэглэгдэх, хэрэглэх, хэрэгцээтэй.
- это слово очень
  - употребительно
  - употребительное
  - медицинское средство
- энэ үг олон хэрэглэгддэг;
- Управление - эмнэлгийн хэрэгцээтэй эм.
- Упражнение - захиргаа, газар, удирдах газар,
- Упражнение - дасгал, дасгах.

Упустить удобный момент	- аятайхан завшааныг алдчих.
Уровень воды в реке	- голын усны түвшин.
Урожай	- ургац.
- богатый ~	- баян ургац;
- собрать весь урожай	- бүх ургацыг хураах.
Урок	- хичээл.
- выучить уроки	- хичээлээ цээжлэх;
- ~ истории	- түүхийн хичээл.
Уронить чайник	- данх унагаах.
Усидчивый ученик	- хичээнгүй сурагч.
Условие	- болзол;
- на льготных условиях	- хөнгөвчилсэн болзолтой;
- назовите ваши условия	- та болзлоо хэлэвч.
Услуга	- ач, тус, туслах, үйлчлэх;
- оказать услугу	- тус хүргэх;
- я к вашим услугам	- би танд үйлчлэхэд бэлэн байна.
Уснуть, -/ну, - нёшь/	- нойрсох, унтах;
- ребёнок уснул	- хүүхэд унтах.
- уснуть навеки	- менх нойрсох.
Успех	- амжилт;
- добиться успеха	- амжилтанд хүрэх;
- иметь успех	- амжилтыг олох
Устав	- дүрэм;
- военный ~	- цэргийн дүрэм.
Установить дни занятий	- хичээллэх өдрийг тогтоох.
Устный	- аман, амаар, амаар хэлсэн;
~я речь	- аман яриа;
- ~ ответ	- амаар хэлсэн хариу
Устройство	- байгууламж, бүтэц, хийц, тогтоц.
Уступить место	- суудал цайр тавьж өгөх.
Усыпать дорожки песком	- жимийг элсээр бүрхүүлж цацах.
Утвердительный ответ	- зөвшөөрсөн хариу.
Утвердить в должности	- албан тушаалд томилж батлах.
Утереть слёзы	- нуулимсаа арчих.
Утолить жажду	- цангaa гаргах.
Утрата	- 1. алдах, гээх;

- документов	- үнэмлэхээ гээх;
- ~ трудоспособности	- хөдөлмөрийн чадвараа алдах
- понести тяжелую утрату	- 2. хохирол, гарз;
Утро	- хүнд хохирол учрах.
- ранним утром	- ёглее;
- с утра до ночи	- ёглее эрт
- на следующее ~	- ёглеенеес шене хүртэл;
- по утрам	- маргааш ёглее нь;
- в семь часов утра	- ёглеөгүүр, ёглее бүр;
- под утро	- ёглеений долоон цагт.
Ухаживать за больным	- үүрээр.
Ухаживать за детьми	- ёвчтөнийг сувилах.
Ухаживать за цветами	- хуухэд беөцийлэх
Ухаживать за женщиной	- цэцэг тордох.
Уходить с работы	- хуухэн эргүүлэх, эмэгтэйг халамжлах.
Участвовать в работе	- ажлаасаа явах, ажлаасаа буух
Участок	- ажилд оролцох.
- земельные участки	- газар, хэсэг газар, талбай;
- пришкольный участок	- эдэлбэрийн газар;
- лесной участок	- сургуулийн дэргэдэх туршилагын талбай
Учащийся	- ойн хэсэг газар.
Учёба	- суралцагч, сурагч, оюутан.
- послать на учёбу	- сурлага, сургууль, сургалт;
- школьная учёба	- сургуульд явуулах;
Учебник	- сургуулийн сургалт.
Учебный	- сурах бичиг.
- ~ год	- 1. хичээлийн, сургалтын;
- учебные пособия	- хичээлийн жил;
- учебная часть	- хичээлийн хэрэгсэл;
- учебное заведение	- сургалтын хэсэг;
Ученик	- 2. сургууль.
Учёный	- сургуулийн газар, сургууль.
Учитель	- сурагч.
- учитель русского языка	- эрдэмтэй, эрдэмтэн.
	- багш;
	- орос хэлний багш;

- школьный ~
- Учить, - учу, - учишь; учащий.
- ~ играть в шахматы
- ~ русскому языку
- ~ историю
- ~ урок
- ~ стихи
- Учиться в школе
- Ущерб
- причинить ущерб
- без ущерба для дела
- сургуулийн багш.
- 1. сургах, заах;
- шатар тавьж сургах;
- орос хэл заах;
- 2. үзэх, сурах, цээжлэх;
- түүх үзэх;
- хичээлээ үзэх;
- шулгэц цээжлэх.
- сургуульд суралцах.
- хохирол, гарз;
- хохирол учруулах
- ажил хэрэгт хохиролгүй.

Ф.

- Фабрика
- Факт
- Фальшивый документ
- Фамилия
- как ваша фамилия?
- ўйлдвэр.
- баримт, мэдээ баримт, хэраг.
- хуурамч баримт
- овог, алдар;
- таны овог хэн бэ?
- таны алдар хэн бэ?
- Федерация
- Фигура
- стройная ~
- Физкультура
- Финансиовать строительство
- Фирма
- Флаг
- государственный ~
- поднять флаг
- спустить флаг
- Фонд
- ~ заработной платы
- ~ премирования
- Форма
- иметь форму шара
- гуалиг бие.
- биеийн тамир.
- холбооны улс, холбоот улс.
- бие, бие бялдар, биеийн төхөл
- гуалиг бие.
- биеийн тамир.
- барилгыг санхүүжүүлэх.
- пүүс, фирм
- далбаа;
- терийн далбаа;
- далбаа хийсгэх;
- далбаа буулгах.
- хөрөнгө, бэл, сан, фонд;
- цалингийн сан;
- шагналын сан
- хэлбэр, дурс;
- бөмбөрцөг хэлбэртэй байх;
- бөөрөнхий дүрстэй;

- форма работы

- ажлын хэлбэр

Формула кислорода

- хүчил төрөгчийн томъёо.

Фотография

- зураг авах, гарэл зураг.

Фундамент

- суурь, довжоо;

- дом на каменном фундаменте - чулун суурьтай байшин.

X.

Халатное отношение к своим

обязанностям

- өөрийнхэе үүрэгт хайхрамжгүй байх.

Характер

- твёрдый ~

- зан, ааш, ааль, авир, сэтгэл;

- мягкий ~

- хатуу зан, хатуу сэтгэл;

- тяжёлый ~

- зөвлөн зан, зөвлөн ааш;

- неуживчивый ~

- муу ааш, галивар муу;

- дурной ~

- хажиг зан;

- муу зан, авир муу.

Характеристика

- дать положительную

- хүнд сайн тодорхойлолт өгөх.

характеристику

Характерный для Монголии климат

- Монголын өвөрмөц уур амьсгал.

Хвала

- магтаал, магтлага, магтах.

Хвастливый человек

- сайрхаг хүн.

Хватить, хватит

- хүрэх, болох;

- муки хватит на неделю

- гурил нэг долоо хоног хүрнэ.

Хвост

- сүүл;

- конский ~

- морины сүүл.

Химическая реакция

- хувилахуй ухааны урвал.

Хитрый человек

- залтай хүн.

Хлеб

- талх;

- ржаной ~

- хар талх;

- белый ~

- цагаан талх;

- чёрствый ~

- хатсан талх;

- хлеб с маслом

- тостой талх.

Хлебо пекарня

- талх барих газар, талхны газар.

Хлопать в ладони

- алга таших

Хлопок

- хевен;

- хлопок-сырец

- түүхий хевен.

Хлопчатобумажная ткань	- хөвөн эд, хөвөн нэхмэл, бөс.
Хмурый человек	- баргар царайтай хүн, ууртай хүн.
Хмурое небо	- бүүдгэр тэнгэр.
Ход	- явах, явдал, явалт;
- на ходу	- явуут, явдал дунд;
- тихий ~	- аажим явах, алгуур явдал;
- дать задний ход	- ухрах, гэдрэг явах;
Ходить	- явах;
- ~ по комнате	- тасалгаан дотуур явах;
- ~ по улице	- гудамжаар явах;
- ~ взад и вперёд	- хойш урагшаа явах.
Хозяин	- эзэн;
- ~ квартиры	- байшигийн эзэн;
- ~ книги	- номын эзэн;
- хороший ~	- сайн эзэн;
- расчётливый ~	- нарийн, тоосдоотой эзэн.
Хозяйство	- аж ахуй.
Холодно встретить кого-либо	- хүнийг хүйтэн уттах.
Холодная погода	- хүйтэн улирал.
Холостая жизнь	- ганц бие, гоонь амьдрах.
Холостяцкая жизнь	- гоонь хүний амьдрал.
Хоронить,/- оню, - онишь /	- оршуулах, нутаглуулах, хөдөөлүүлэх.
Хороший поступок	- сайн явдал, сайн үйл
Хорошо,/нареч/	- сайн, сайхан;
- он хорошо работает	- тэр сайн ажиллаж байна;
- она хорошо одевается	- тэр эмэгтэй сайхан хувцасладаг.
Хотеть, хочу, хочешь, хочет,	- хүсэх, гэх, дур хүрэх;
хотим, хотите хотят;	- юм уяа гэх, уух юм хүсэх;
- ~ пить	- цай уух сан, би цай уухыг хүснэ;
- хочу чаю	- явах гэх, явахыг хүсэх
- ~ ехать	- өгүүлэл бичихийг хүсэв.
- хотел писать статью	- баатарлаг цэрэг, эрэлхэг цэрэг
Храбрый солдат	- хадгалах;
Хранение	- место для хранения багажа - тээш хадгалах газар;
- плата за хранение - хадгалуулсны хэлс.	

Хранить деньги в сберегательном**банке**

- хадгаламжийн банканд мөнгө хадгалах.

Художественное училище

- уран сайхины сургууль.

Художественная литература

- уран зохиол.

Худой человек

- эцэнхий хүн, туранхай хүн

Хулиган

- танхай балмад этгээд.

Ц.**Цвет**

- основные цвета
- красный ~

- өнгө, зус.

Цветная фотография

- өнгөтэг гэрэл зураг.

Цветочный киоск

- цэцгийн мухлаг.

Целебные травы

- эмийн ургамал.

Целебный источник

- эмчилгээний рашаан.

Целиться из ружья

- буу шагаах.

Целовать, -/ лую, - луешь/

- үнсэх, таалах;

- ~ в губы

- уруулы нь озок;

- ~ ребёнка

- хүүхдийг үнсэх.

Целый день

- бүхэл өдөр, өдрийн турши.

Цель

- бай;

- воздушная ~

- агаарын бай

- наземная ~

- газрын бай

- подвижная ~

- хөдөлдөг бай

- попасть в цель

- бай онох.

Цена

- үнэ;

- оптовая ~

- бөөний үнэ;

- назначить цену

- үнэ хэлэх, тогтоох;

- повышаться в цене

- үнэ нэмэгдэх, үнэ ихсэх, үнэ дээшлэх;

- падать в цене

- үнэ буурах, үнэ доошилох.

Ценный подарок . үнэтэй бэлэг.

- төв, тэг, гол, хүйс; төв дунд, дунд;

Центр

- тойргийн төв;

- ~ окружности

- хүндийн гол;

- ~ тяжести

- манай орны төв хэсэгт;

- в центре нашей страны

- жить в центре города	- хотын төвд суух.
- культурный ~	- соёлын төв.
Центральная улица	- төв гудамж.
Цепь	- гинж;
- железная ~	- төмөр гинж;
- якорная ~	- зангууны гинж.
- спустить собаку с цепи	- нохойг гинжнээс нь тавих.
Церемония	- ёслол, ёс горим;
- свадебная ~	- хуримын ёс;
- без церемоний	- ёсорхолгүй.
Церковь	- сум, дуган.
Цивилизованный мир	- соёлжсон өртөнц.
Цикличная работа	- дахин давтагдаж хийгддэг ажил.
Цифра	- тоо, тооны үсэг;
- арабские цифры	- араб тоо;
- римские цифры	- ром тоо;
- контрольные цифры	- хяналтын тоо.

Ч.

Чабан	- хоньчин.
Чай	- цай;
- зелёный ~	- ногоон цай.
- плиточный ~	- шахмал цай;
- заварить чай	- цай хийх, үйх, идээшүүлэх;
- крепкий ~	- етгэн цай;
- пить чай	- цай уух.
Чайная	- цайны газар
Час	- цаг;
- опоздать на час	- нэг цаг хождох;
- полтора часа	- цаг хагас;
- час ночи	- шенийн нэг цаг;
- который час?	- хэдэн цаг болж байна?
- два часа дня	- өдрийн хоёр цаг;
- час обеда	- үдийн хоолны цаг;
- час отдыха	- амралтын цаг;
- вечерний ~	- оройн цаг.

Часовая стрелка	- цагийн зүү.
Частный случай	- зарим тохиолдол.
Частная торговля	- хувийн худалдаа.
Часто встречаться с товарищами	- нөхөдтэйгээ байн байн уулзах.
Частые встречи	- олонтаа уулзах.
Часть	<ul style="list-style-type: none"> - большая ~ - часть яблока - резать на части
Часы	<ul style="list-style-type: none"> - карманные ~ - стенные ~ - завести часы
Чай	<ul style="list-style-type: none"> - чья это тетрадь?
Человек	<ul style="list-style-type: none"> - рабочий ~ - честный ~ - пять человек
Человечество	- хэний, юуны;
Через ./предлог с вин. п. /	<ul style="list-style-type: none"> - мост через реку - перейти через улицу - прыгнуть через забор
Чёрный	<ul style="list-style-type: none"> - гол дээгүүр тавьсан гүүр; - гудамж хендлен гарах; - хашаан дээгүүр харайх.
Чертить план	<ul style="list-style-type: none"> - хар, бараан; - хар будаг; - хар хувцас; - хар талх, бараан талх.
Честно трудиться	- шударга хөдөлмөрлөх.
Четкая организация труда	- хөдөлмөрийг нарийн зохион байгуулах.
Чинить замки	- цоож засах.
Число	<ul style="list-style-type: none"> - тоо; өдөр, өдөр сар; - бүхэл тоо; - өнөөдөр хэдний өдөр вэ?

Чистить обувь	- гутал арчих, гутал цэвэрлэх
Чистота	- цэвэр байдал, ариун цэвэр, цэвэр байх;
- соблюдать чистоту	- ариун цэврийг сахих.
Чистое полотенце	- цэвэр алчуур.
Читальный зал	- унишлагын танхим, ном үзэх танхим.
Читать,/- аю, - аешь /	- униших, үзэх;
- книгу	- ном униших, ном үзэх
Член-корреспондент Академии Наук	- Шинжлэх Ухааны Академийн
	сурвалжлагч гишүүн.
Что	- юу, юм;
- что случилось?	- юу болов?
- что это такое	- энэ юу вэ?
- сделайте вот что	- ийм юм хийгтүн;
- купи что-нибудь	- нэг юм худалдаж аваач.
Чувство	- мэдээ, мэдрэл;
- прийти в чувство	- мэдрэл орох;
- лишиться чувств	- мэдээ алдах.
Чужие вещи	- хүний юм.

III.

Шаг	- алхам, алх; алхах;
- сделать шаг	- алхах;
- отмерить шагами	- алхмаар хэмжих;
- прибавить шаг	- алхаагаа нэмэх, тургэтгэх.
Шагать по дороге	- замаар алхлах.
Шапка	- малгай.
- меховая ~	- үстэй малгай.
Шар	- бөмбөрцөг, бөмбөг;
- воздушный ~	- агаарын бөмбөрцөг;
- земной ~	- дэлхийн бөмбөрцөг.
· Шататься,/- аюсь, - аешься /	- холхих, хөдлөх, ганхах;
- зуб шатается	- шүд хөдөлж байна.
Шёпотом говорить	- шивгэнэн хэлэх.
Шерсть	- унгас ноос
Ширина улицы	- гудамжны өргөн.
Широкая река	- өргөн гол.

Широкая доска	- далбагар банд, өргөн банд
Шить сапоги	- гутал оёх.
Шкала термометра	- халуун хүйтний хэмжүүрийн хуваарь.
Школа	- сургууль;
- средняя ~	- дунд сургууль;
- начальная ~	- бага сургууль;
- высшая ~	- дээд сургууль;
- поступить в школу	- сургуульд орох;
- окончить школу	- сургууль тэгсех.
Шпион	- тагнуулч, тагнуул.
Штат	- орон тоо;
- сокращение штатов	- орон тоо цомхотгох.
Штраф	- торгууль
- наложить штраф	- торгууль онох, торго.
Штукатурная работа	- шавардах ажил, шаваасны ажил.
Шум	- шуугиан, шаагиан, чимээ, анир;
- шум поезда	- гал тэрэгний чимээ;
- войти без шума	- чимээгүй орох;
- поднять шум	- шуугиан гаргах, дуу шуу болгох.
Шутить, шучу, шутишь	- алиалах, хошигнох, тоглох.
- остроумно ~	- цэцэн алиалах
- говорить не шутя	- тоглоогүй хэлэх.
Шутка	- шог, даажин, тоглоом, наадам, инээдэм наадам, инээдтэй юм, хошин уг;
- в шутку	- тоглоом болгож;
- не шутка	- тоглоом биш, инээдэм биш;
- отпустить шутки	- хошин уг хэлэх;
- глупая ~	- тэнэг тоглоом.
III.	
Щадить своё здоровье	- биеэ гамнах.
Щедрый человек	- өгөөмөр хүн.
Щедрая помощь	- өгөөмөр тусламж.
Щипать руку	- гар чимхэх.
Щипать курицу	- тахианы ёд зулгаах.
Щупать пульс	- судас барих.

Э.

- Эвакуация - нуун зайлх, нүүлгэн зайлцуулах.
- Эгоизм - аминч үзэл, хар амна хөөх
- Экзамен - шалгалт;
- государственный ~ - улсын шалгалт;
  - выдержать экзамен - шалгалт давах.
- Экзаменовать студента - оюутан шалгах.
- Экземпляр - хувь, ширхэг, зүйл;
- два экземпляра книги - хоёр хувь ном.
- Экономика - эдийн засаг
- Экономить деньги - мянгээ гамтай зарцуулах.
- Экономить материалы - хэрэглэгдэхүүн хэмнэх.
- Экономия государственных средств - улсын хөрөнгийг хэмнэх.
- Экономный хозяйств - юмандад хямгатай хүн.
- Экскурсия - сонирхон хэсэх, сонирхон очих;
- ~ в музей - музейд сонирхон очих.
- Эксплуатация - ашиглах, ашиглалт;
- сдать новый завод - шинэ үйлдвэр ашиглалтад өгөх.
  - в эксплуатацию - гадаадад гаргах;
- Экспорт - бараа гадаад гаргах.
- ~ товаров - цахилгаан гүйдэл.
- Электрический ток - гадаадад суух, цагаачлах.
- Эмиграция - цагаачлан суух, гадаадад суух.
- Электрическая энергия - цахилгаан эрчим хүч.
- Энциклопедический словарь - нэвтрэхий толь.
- Эпидемия - тахал, хижиг.
- Это /частица/ - энэ, л;
- кто это пришёл? - энэ хэн ирэв?
  - где это вы пропадали? - та хаагуур л алга болоод байна?
- Этот - энэ, наад, цаад;
- этот или тот дом? - энэ байшин уу? тэр уу?
- Эффективный способ - бүтээмжтэй арга.

Ю.

Юбилей

- столетний юбилей

университета

- на юбилее было

много народу

Юбилейное торжество

Ювелир

Ювелирный магазин

Юмор

- говорить с юмором

Юноша

Юный натуралист

Юридическая консультация

Юстиция

- 1. ой, түүхт ой;

- их сургуулийн зуун жилийн ой;

- 2. ойн баяр, ойн баяр ёслол;

- ойн баярт олон хүн оролцов:

- ойн баяр ёслол.

- дархан, мэнгөний дархан, алтан, эрдэнийн зүйлийн дархан;

- эрдэнийн зүйлийн дэлгүүр.

- алиа үг, хошин үг, алиалах, хошигнох, шог.

- хошигнон ярих.

- идэр хүү, орь хөвүүн.

- идэр байгальч, залуу байгальч.

- хууль цаазын зөвлөлгөө.

- хууль зүй, шүүх.

Я.

Я

- я еду в Москву

- меня

- вместо меня

- мне

- скажите мне завтра

- он меня хорошо знает

- мною

- он говорил со мной

- работа сделана мной

- обо мне

- обо мне шёл вчера разговор

Явиться в суд

Явиться в назначенное время

Явка на собрание

- би

- би Москвад очно,

би Москва руу очиж явна;

- би, миний, намайг

- миний оронд;

- над, надад;

- маргааш надад хэлээрэй;

- тэр намайг сайн мэднэ;

- надтай, би, надаар

- тэр надтай ярилцсан

- ажлыг би хийв;

- миний тухай;

- өчигдөр миний тухай ярилцав.

- шүүхэд дуудагдан ирэх.

- болзсон цагтаа хүрэлцэн ирэх.

- хумуус хуралд зуун хувь (бугд) ирэв .

Явление природы	- байгалийн үзэгдэл.
Явная ложь	- илт худал үг
Явная несправедливость	- яах аргагчийн шударга бус хэрэг
Язык	- 1. хэл (<i>биенжин мөч</i>); 2. хэл; - хэлээр долоох;
1. - лизать языком	- хэлээх хазах;
- прикусить язык	- өнгөртсөн хэл;
- обложенный язык	- төрөлх хэл;
2. - родной ~	- орос хэл;
- русский ~	- ярианы хэл;
- разговорный ~	- изучать иностранные языки - гадаад хэл сурах
Яма	- нүх, алам;
- вырыть яму	- нүх ухах.
- помойная ~	- угаадасны нүх.
Ясное небо	- цэлмэг тэнгэр.
Ящик	- хайрцаг, авдар, шургуулга, чингэлэг;
- почтовый ~	- шуудангийн хайрцаг;
- деревянный ~	- модон хайрцаг;
- ~ письменного стола	- бичгийн ширээний шургуулга

Лексикографические источники

Толь зохиох тулгуур бичгүүд

- 1. Ц.Дамдинсүрэн, А.Лувсанцэндэв
Орос-Монгол толь, Улаанбаатар, 1982**

- 2. Ц.Цэдэндамба,
Монгол-Орос-Англи толь, Улаанбаатар, 1986**

Составители: Ким Сергей Максимович,

Зохиогчид: Сандагдоржийн Алтанхуяг

ОГЛАВЛЕНИЕ

А.....	4-5	П.....	61-74
Б.....	5-7	Р	74-80
В.....	7-17	С.....	80-92
Г.....	17-21	Т.....	92-96
Д.....	22-28	У.....	96-101
Е.....	28-29	Ф.....	101-102
Ж.....	29-31	Х.....	102-104
З.....	31-38	Ц.....	104-105
И.....	38-41	Ч.....	105-107
К.....	41-46	Ш,Щ.....	107-108
Л.....	46-48	Э.....	109-109
М.....	48-50	Ю.....	110-110
Н.....	50-56	Я.....	110-111
О.....	56-61		